

Ģenerālā asambleja

Izplatīšana: ierobežota
2015. gada 12. augusts

Oriģināls: angļu valodā

69. sesija

Darba kārtības 13.a) un 115. punkts

**Nozīmīgāko Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenču
un samitu ekonomikas un sociālajā jomā un saistītās jomās
integrēta un koordinēta īstenošana un rezultātu izvērtējums**

Tūkstošgades samita rezultātu izvērtējums

Rezolūcijas projekts, ko iesniedzis Ģenerālās asamblejas prezidents

Apvienoto Nāciju Organizācijas samita noslēguma dokumenta projekts attīstības programmas pieņemšanai laikposmam pēc 2015. gada

Ģenerālā asambleja,

atgādinot par savu 2014. gada 29. decembra Rezolūciju 69/244, kurā tā cita starpā nolēma, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas samits, kurā tiks pieņemta attīstības programma laikposmam pēc 2015. gada, tiks rīkots 2015. gada 25.–27. septembrī Ņujorkā, un sasauca Ģenerālās asamblejas augsta līmeņa plenārsēdi,

atgādinot arī par savu 2015. gada 16. janvāra Lēmumu 69/555 attiecībā uz procesa kārtību starpvaldību sarunām par attīstības programmu laikposmam pēc 2015. gada,

1. *atzinīgi vērtē* sarunu par attīstības programmu laikposmam pēc 2015. gada veiksmīgu noslēgšanos un noslēguma dokumentu “Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam”, kas tika vienprātīgi saskaņots 2015. gada 2. augusta neoficiālajā plenārsēdē;

2. *nolemj* nosūtīt šai rezolūcijai pielikumā pievienoto noslēguma dokumentu “Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam” Ģenerālajai asamblejai tās 70. sesijā turpmākās rīcības īstenošanai Apvienoto Nāciju Organizācijas samitā par attīstības programmu laikposmam pēc 2015. gada, kurš notiks 2015. gada 25.–27. septembrī.

Pielikums

Mūsu pasaules pārveidošana: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam

Preambula

Šī programma ir rīcības plāns cilvēkiem, mūsu planētai un labklājībai. Tās mērķis ir nostiprināt mieru visā pasaulē lielākas brīvības vidē. Mēs atzīstam, ka nabadzības — tostarp galējas nabadzības — visās tās izpausmēs un dimensijās izskaušana ir vislielākais izaicinājums pasaulē, tomēr bez tās nav iespējama ilgtspējīga attīstība.

Šo plānu īstenošas visas valstis un visas ieinteresētās personas, darbotamās kopīgā sadarbības partnerībā. Mēs esam apņēmušies pilni atbrīvot cilvēci no nabadzības važām un vēlamies dziedēt un aizsargāt mūsu planētu. Mēs arī esam apņēmušies veikt drosmīgus un uz pārmaiņām vērstus pasākumus, kas ir steidzami vajadzīgi, lai ievirzītu pasauli uz ilgtspējīga un noturīga ceļa. Tā kā šajā ceļā mēs dosimies kopīgi, mēs apsolām, ka neviens netiks atstāts novārtā.

Tie 17 ilgtspējīgas attīstības mērķi un 169 apakšmērķi, par kuriem paziņojam šodien, apliecina šīs jaunās vispārējās programmas plašo tvērumu un augstās ambīcijas. Tie ir balstīti uz Tūkstošgades attīstības mērķiem un palīdzēs sasniegt to, kas netika sasniegts ar Tūkstošgades attīstības mērķiem. Tie ir vērsti uz visu iedzīvotāju cilvēktiesību īstenošanu, dzimumu līdztiesības sasniegšanu un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu visām sievietēm un meitenēm. Minētie mērķi ir integrēti un nenodalāmi, un tie līdzsvaro visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas, proti, ekonomisko, sociālo un vides dimensiju.

Mērķi un apakšmērķi sekmēs rīcību nākamajos 15 gados tādās jomās, kas ir ļoti svarīgas cilvēcei un visai mūsu planētai.

Cilvēki

Mēs esam apņēmušies izskaust nabadzību un badu visās tā izpausmēs un dimensijās un nodrošināt visiem cilvēkiem iespēju īstenot viņu potenciālu cieņā un vienlīdzībā un veselīgā vidē.

Planēta

Mēs esam apņēmušies aizsargāt mūsu planētu no degradācijas, cita starpā veicinot ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, ilgtspējīgi apsaimniekojot tās dabas resursus un veicot steidzamus pasākumus klimata pārmaiņu jomā, lai planēta varētu apmierināt pašreizējo un nākamo paaudžu vajadzības.

Labklājība

Mēs esam apņēmušies nodrošināt visiem cilvēkiem iespēju dzīvot pārticībā un labklājībā un tādu ekonomikas, sociālo un tehnoloģiju attīstību, kas notiek saskaņā ar dabu.

Miers

Mēs esam apņēmušies veicināt miermīlīgas, taisnīgas un iekļaujošas sabiedrības, kurās nav baiļu un vardarbības. Ilgtspējīga attīstība nav iespējama bez miera, savukārt miers nav iespējams bez ilgtspējīgas attīstības.

Partnerība

Mēs esam apņēmušies piesaistīt šīs programmas īstenošanai vajadzīgos resursus, izveidojot atjaunotu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kas balstīta uz nostiprinātas vispārējās solidaritātes garu, ir īpaši vērsta uz visnabadzīgāko un vismazāk aizsargāto iedzīvotāju vajadzībām un iesaista visas valstis, visas ieinteresētās personas un visus cilvēkus.

Lai nodrošinātu jaunās programmas mērķa sasniegšanu, svarīga nozīme ir ilgtspējīgas attīstības mērķu savstarpējai saiknei un integrētībai. Ja mums izdosies īstenot savas ambīcijas visā programmas apjomā, būtiski uzlabosies mūsu visu dzīves un mūsu pasaule kļūs labāka.

Deklarācija

Ievads

1. Mēs, valstu un valdību vadītāji un augstie pārstāvji, kuri tiekamies Apvienoto Nāciju Organizācijas mītnē Ņujorkā 2015. gada 25.–27. septembrī, kad Organizācija atzīmē savu 70. gadadienu, šodien esam izlēmuši par jauniem vispārējiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem.
2. To cilvēku vārdā, kuriem mēs kalpojam, esam pieņēmuši vēsturisku lēmumu par visaptverošu, tālejošu un uz cilvēkiem vērstu vispārēju un pārmaiņas veicinošu mērķu un apakšmērķu kopumu. Mēs esam apņēmušies nenogurdināmi strādāt, lai pilnībā īstenotu šo programmu līdz 2030. gadam. Mēs atzīstam, ka nabadzības — tostarp galējas nabadzības — visās tās izpausmēs un dimensijās izskaušana ir vislielākais izaicinājums pasaulē, tomēr bez tās nav iespējama ilgtspējīga attīstība. Mēs esam apņēmušies līdzsvaroti un integrēti sasniegt ilgtspējīgu attīstību visās trīs tās dimensijās — ekonomikas, sociālajā un vides dimensijā. Mēs arī izmantojam kā pamatu Tūkstošgades attīstības mērķu sasniegumus un tiecamies uz to, lai sasniegtu ar minētajiem mērķiem nesasniegto.
3. Mēs apņemamies no šā brīža līdz 2030. gadam izskaust nabadzību un badu jebkurā vietā pasaulē, apkarot nevienlīdzības valstu iekšienē un starp valstīm, veidot miermīlīgas, taisnīgas un iekļaujošas sabiedrības, aizsargāt cilvēktiesības un veicināt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, kā arī nodrošināt mūsu planētas un tās dabas resursu ilgstošu aizsardzību. Mēs arī apņemamies radīt apstākļus ilgtspējīgai, iekļaujošai un noturīgai ekonomikas izaugsmei, kopīgai labklājībai un visiem pieejamas pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, vienlaikus ņemot vērā valstu atšķirīgos attīstības un spēju līmeņus.
4. Tā kā šajā vērienīgajā ceļā mēs dosimies kopīgi, mēs apsolām, ka neviens netiks atstāts novārtā. Atzīstot, ka svarīga nozīme ir cilvēka cieņai, mēs vēlamies, lai mērķi un apakšmērķi tiktu sasniegti attiecībā uz visām tautām un

iedzīvotājiem un visiem sabiedrības slāņiem. Mēs arī centīsimies vispirms sasniegt tālejošākos mērķus.

5. Šī ir programma ar līdz šim nebijušu vērienu un nozīmīgumu. To atzīst visas valstis, un tā ir piemērojama visiem, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus un respektējot valstu politikas un prioritātes. Šie ir vispārēji mērķi un apakšmērķi, kuru sasniegšanā iesaistīta visa pasaule — gan attīstītās, gan jaunattīstības valstis. Minētie mērķi ir integrēti un nenodalāmi, un tie līdzsvaro visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas.

6. Mērķi un apakšmērķi tika izstrādāti divus gadus ilgās intensīvās sabiedriskajās apspriedēs, kurās bija iesaistīta pilsoniskā sabiedrība un citas ieinteresētās personas no visas pasaules, pievēršot īpašu uzmanību visnabadzīgāko un vismazāk aizsargāto iedzīvotāju vajadzībām. Vērtīgu ieguldījumu minētajās apspriedēs sniedza Ģenerālās asamblejas Atvērtā darba grupa ilgtspējīgas attīstības mērķu jautājumos un Apvienoto Nāciju Organizācija, kuras ģenerālsēkretārs 2014. gada decembrī sniedza kopsavilkuma ziņojumu.

Mūsu vīzija

7. Šajos mērķos un apakšmērķos mēs izklāstām īpaši vērienīgu un pārmaiņas veicinošu vīziju. Mēs paredzam pasauli bez nabadzības, bada, slimībām un trūkuma, kurā var plaukt visa dzīvība. Mēs paredzam pasauli bez bailēm un vardarbības; pasauli, kurā valda vispārēja rakstpratība; pasauli, kurā ir taisnīga un vispārēja piekļuve kvalitatīvai izglītībai visos līmeņos, veselības aprūpei un sociālajai aizsardzībai un kurā ir nodrošināta fiziskā, garīgā un sociālā labklājība; pasauli, kurā mēs atkārtoti apliecinām savas saistības attiecībā uz cilvēktiesībām uz nekaitīgu dzeramo ūdeni un sanitāro nodrošinājumu un kurā ir uzlabots higiēnas līmenis, un kurā pārtika ir pietiekama, nekaitīga, pieejama un uzturvielām bagāta; pasauli, kurā cilvēku dabiskā vide ir droša, noturīga un ilgtspējīga un kurā ir vispārēja piekļuve pieejamai, uzticamai un ilgtspējīgai enerģijai.

8. Mēs paredzam pasauli, kurā tiek vispārēji ievērotas cilvēktiesības un cilvēka cieņa, tiesiskums, taisnīgums, vienlīdzība un nediskriminācija, rase, etniskā izcelsme un kultūras daudzveidība, kā arī iespēju vienlīdzība, tādējādi ļaujot pilnībā īstenot cilvēces potenciālu un sniedzot ieguldījumu kopīgā labklājībā; pasauli, kurā iegulda savos bērnos un kurā ikviens bērns aug bez vardarbības un izmantošanas; pasauli, kurā ikvienai sievietei un meitenei ir pilna dzimumu līdztiesība un ir likvidēti visi juridiskie, sociālie un ekonomiskie šķēršļi tām pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai; taisnīgu, vienlīdzīgu, iecietīgu, atvērtu un sociāli iekļaujošu pasauli, kurā tiek apmierinātas vismazāk aizsargāto iedzīvotāju vajadzības.

9. Mēs paredzam pasauli, kurā ikvienā valstī notiek noturīga, iekļaujoša un ilgtspējīga ekonomikas izaugsme un kurā visiem ir pieejama pienācīgas kvalitātes nodarbinātība; pasauli, kurā visu veidu dabas resursu — no gaisa līdz zemes resursiem, no upēm, ezeriem un pazemes ūdeņiem līdz okeāniem un jūrām — patēriņš, ražošana un izmantošana notiek ilgtspējīgi; pasauli, kurā demokrātija, laba pārvaldība un tiesiskums, kā arī labvēlīga vide valsts un starptautiskā līmenī ir būtiska ilgtspējīgai attīstībai, tostarp noturīgai un

iekļaujošai ekonomikas izaugsmei, sociālajai attīstībai, vides aizsardzībai un nabadzības un bada izskaušanai; pasauli, kurā tehnoloģijas izstrāde un izmantošana pielāgojas klimatam, ņem vērā bioloģisko daudzveidību un ir noturīga; pasauli, kurā cilvēce dzīvo saskaņā ar dabu un kurā tiek aizsargātas savvaļas un citas dzīvās dabas sugas.

Mūsu kopīgie principi un saistības

10. Jaunās programmas virzienu nosaka Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu mērķi un principi, tostarp pilnīgas starptautisko tiesību ievērošanas princips. Tās pamatā ir Vispārējā cilvēktiesību deklarācija, starptautiskie līgumi par cilvēktiesībām, Tūkstošgades deklarācija un 2005. gada pasaules samita rezultāti. Tās izstrādē ņemti vērā citi dokumenti, piemēram, Deklarācija par tiesībām uz attīstību.

11. Mēs vēlreiz apstiprinām rezultātus, kas gūti visās nozīmīgākajās Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencēs un samitos, kuri veidojuši stingru pamatu ilgtspējīgai attīstībai un palīdzējuši izstrādāt šo jauno programmu. To vidū ir Rio Deklarācija par vidi un attīstību, Pasaules samits par ilgtspējīgu attīstību, Pasaules samits par sociālo attīstību, Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību Rīcības programma, Pekinas Rīcības platforma un Apvienoto Nāciju Organizācijas konference par ilgtspējīgu attīstību. Mēs arī vēlreiz apstiprinām šo konferenču pēcpasākumus, tostarp rezultātus, kas gūti ceturtajā Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par vismazāk attīstītajām valstīm, trešajā Starptautiskajā konferencē par mazo salu jaunattīstības valstīm, otrajā Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencē par sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm un trešajā Apvienoto Nāciju Organizācijas Pasaules konferencē par katastrofu riska mazināšanu.

12. Mēs vēlreiz apstiprinām visus principus, kas noteikti Rio Deklarācijā par vidi un attīstību, tostarp 7. principu — kopējas, bet diferencētas atbildības principu.

13. Problēmas un apņemšanās, kas noteiktas minētajās nozīmīgākajās konferencēs un samitos, ir savstarpēji saistītas, un tām ir nepieciešami integrēti risinājumi. Lai tās efektīvi atrisinātu un izpildītu, ir vajadzīga jauna pieeja. Ilgtspējīga attīstība atzīst, ka nabadzības visās tās izpausmēs un dimensijās izskaušana, nevienlīdzības novēršana valstu iekšienē un starp tām, planētas resursu saglabāšana, noturīgas, iekļaujošas un ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes radīšana un sociālās iekļaušanas veicināšana ir savstarpēji saistītas un savstarpēji atkarīgas darbības.

Mūsu pasaule šodien

14. Mēs tiekamies laikā, kad ilgtspējīgu attīstību apdraud milzīgas grūtības. Miljardiem iedzīvotāju joprojām dzīvo nabadzībā, un viņiem ir liegta cieņpilna dzīve. Palielinās nevienlīdzības valstu iekšienē un starp valstīm. Pastāv milzīgas iespēju, labklājības un varas atšķirības. Viena no būtiskām problēmām ir dzimumu nelīdztiesība. Bažas rada arī bezdarbs, jo īpaši jauniešu vidū. Vispārēji veselības apdraudējumi, arvien biežākas un postošākas dabas katastrofas, konfliktu izcelšanās, vardarbīgs ekstrēmisms, terorisms un ar to saistītas humānās krīzes un iedzīvotāju piespiedu

pārvietošana draud kavēt lielu daļu pēdējās desmitgadēs panāktā progressa. Dabas resursu izzušana un vides degradācijas nelabvēlīgā ietekme, tostarp pārtuksnešošanās, sausums, zemes degradācija, saldūdens nepietiekamība un bioloģiskās daudzveidības izzušana, papildina to problēmu klāstu, kuras cilvēcei jārisina. Viena no visbūtiskākajām problēmām mūsdienās ir klimata pārmaiņas, un to nelabvēlīgās sekas vājina visu valstu spēju sasniegt ilgtspējīgu attīstību. Globālā sasilšana, jūras līmeņa paaugstināšanās, okeānu acidifikācija un citas klimata pārmaiņu izpausmes būtiski ietekmē piekrastes teritorijas un zemieņu piekrastes valstis, tostarp daudzas vismazāk attīstītās valstis un mazo salu jaunattīstības valstis. Ir apdraudēta daudzu sabiedrību un planētas bioloģiskā atbalsta sistēmu izdzīvošana.

15. Tomēr šis ir arī lielas izdevības laiks. Ir panākts ievērojams progress daudzu attīstības grūtību pārvarēšanā. Iepriekšējā paaudzē miljoniem iedzīvotāju ir izkļuvuši no galējas nabadzības. Ir ievērojami uzlabojusies gan zēnu, gan meiteņu piekļuve izglītībai. Informācijas un sakaru tehnoloģijas izplatībai un globālajai savstarpējai savienojamībai ir liels potenciāls paātrināt cilvēces progresu, likvidēt digitālo plaisu un attīstīt zināšanu sabiedrības, un tā veicina zinātnes un tehnoloģiju inovāciju tik dažādās jomās kā medicīna un enerģētika.

16. Pirms gandrīz 15 gadiem tika panākta vienošanās par Tūkstošgades attīstības mērķiem. Tie ir bijuši nozīmīgs pamats attīstībai, un ir panākts ievērojams progress vairākās jomās. Tomēr šis progress ir bijis nevienmērīgs, it īpaši Āfrikā, vismazāk attīstītajās valstīs, sauszemes ieskaitās jaunattīstības valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs, un daži no Tūkstošgades attīstības mērķiem joprojām nav sasniegti, jo īpaši tie, kas attiecas uz māšu, jaundzimušo un bērnu veselību un reproduktīvo veselību. Mēs apņemas pilnībā īstenot visus Tūkstošgades attīstības mērķus, tostarp nesasniegtos, jo īpaši sniedzot mērķtiecīgu un pieaugošu atbalstu vismazāk attīstītajām valstīm un citām īpašā situācijā esošām valstīm atbilstoši attiecīgajām atbalsta programmām. Jaunās programmas pamatā ir Tūkstošgades attīstības mērķi, un ar programmu ir iecerēts panākt to, ko nav izdevies panākt ar Tūkstošgades attīstības mērķiem, jo īpaši attiecībā uz pievēršanos vismazāk aizsargātajiem iedzīvotājiem.

17. Tomēr mērķu kopumam, par ko mēs paziņojam šodien, aptvērums ir daudz plašāks nekā Tūkstošgades attīstības mērķiem. Tas ne tikai paredz nepārtrauktas attīstības prioritātes, tādas kā nabadzības izskaušana, veselība, izglītība un pārtikas nodrošinājums un uzturvērtība, bet arī izvirza vairākus ekonomiskus, sociālus un vides mērķus. Tas arī sola miermīlīgākas un iekļaujošākas sabiedrības. Vēl jo vairāk — tas arī nosaka īstenošanas līdzekļus. Atspoguļojot integrēto pieeju, par ko esam vienojušies, starp jaunajiem mērķiem un apakšmērķiem pastāv cieša savstarpēja saikne un daudz transversālu elementu.

Jaunā programma

18. Šodien mēs paziņojam par 17 ilgtspējīgas attīstības mērķiem un 169 ar tiem saistītiem apakšmērķiem, kas ir integrēti un nenodalāmi. Pasaules līderi līdz šim vēl nekad nav apņēmušies īstenot kopīgu rīcību un centienus tik plašas un visaptverošas politikas programmas ietvaros. Mēs kopīgi sākam ceļu

uz ilgtspējīgu attīstību, kopīgi nododamies vispārējas attīstības un savstarpēji izdevīgas sadarbības mērķa sasniegšanai, kas var radīt milzīgus ieguvumus visām valstīm un visām pasaules daļām. Mēs atkārtoti apliecinām, ka ikvienai valstij ir pilnīga un pastāvīga suverenitāte attiecībā uz visu tās bagātību, dabas resursiem un saimniecisko darbību un ka ikvienai valstij ir tiesības to brīvi īstenot. Mēs īstenošim šo programmu tā, lai tā sniegtu maksimālu labumu visiem — gan pašreizējai paaudzei, gan nākamajām paaudzēm. Šajā saistībā mēs atkārtoti apliecinām savas saistības ievērot starptautiskās tiesības un uzsveram, ka šī programma ir īstenojama atbilstīgi valstu tiesībām un pienākumiem saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

19. Mēs atkārtoti apliecinām Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas, kā arī citu tādu starptautisku instrumentu nozīmīgumu, kuri attiecas uz cilvēktiesībām un starptautiskajām tiesībām. Mēs uzsveram pienākumus, ko visām valstīm uzliek Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti, proti, pienākumus ievērot, aizsargāt un veicināt visu iedzīvotāju cilvēktiesības un pamatbrīvības neatkarīgi no viņu rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, valstiskās vai sociālās izcelsmes, īpašuma, izcelšanās, invaliditātes vai cita statusa.

20. Dzimumu līdztiesības apzināšanās un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm sniegs būtisku ieguldījumu visu minēto mērķu un apakšmērķu sasniegšanā. Pilnīgu cilvēces potenciālu un ilgtspējīgu attīstību nav iespējams sasniegt, ja pusei cilvēces joprojām ir liegts izmantot visas tās cilvēktiesības un iespējas. Jānodrošina sievietes un meiteņu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai, saimnieciskajiem resursiem un iespējai līdzdarboties politikā, kā arī tādas pašas tiesības, kādas ir vīriešiem un zēniem, attiecībā uz nodarbinātību, līderību un lēmumu pieņemšanu visos līmeņos. Mēs strādāsim, lai ievērojami palielinātu ieguldījumus dzimumu atšķirību mazināšanā un nostiprinātu atbalstu iestādēm saistībā ar dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm pasaules, reģionālā un valstu līmenī. Tiks izskausta visu veidu diskriminācija un vardarbība pret sievietēm un meitenēm, arī iesaistot vīriešus un zēnus. Ļoti svarīga nozīme ir dzimumu perspektīvas sistemātiskai integrācijai šīs programmas īstenošanā.

21. Jaunie mērķi un apakšmērķi stāties spēkā 2016. gada 1. janvārī un tiks izmantoti kā pamats mūsu lēmumu pieņemšanai nākamajos 15 gados. Mēs visi strādāsim, lai īstenotu programmu savā valstī un reģionālā un pasaules līmenī, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus un respektējot valstu politikas un prioritātes. Mēs respektēsim valstu politisko telpu noturīgi, iekļaujoši un ilgtspējīgi ekonomikas izaugsmei, jo īpaši jaunattīstības valstīs, vienlaikus ievērojot attiecīgās starptautiskās normas un saistības. Mēs arī atzīstam to, cik liela nozīme ilgtspējīgā attīstībā ir reģionālajai un apakšreģionālajai dimensijai, reģionālajai ekonomikas integrācijai un savstarpējai savienojamībai. Reģionāli un apakšreģionāli satvari var veicināt ilgtspējīgas attīstības politikas efektīvu pārvēršanu konkrētā rīcībā valsts līmenī.

22. Katrai valstij ir savas specifiskās problēmas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Īpaša uzmanība jāpievērš vismazāk aizsargātajām valstīm un jo īpaši Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm un mazo salu jaunattīstības valstīm, kā arī konflikta un

pēckonflikta valstīm. Nopietnas problēmas ir arī daudzās valstīs ar vidēji augstiem ienākumiem.

23. Jānodrošina pienācīgas iespējas neaizsargātiem iedzīvotājiem. Šajā programmā ir atspoguļotas visu bērnu, jauniešu, personu ar invaliditāti (no kurām vairāk nekā 80 % dzīvo nabadzībā), ar HIV/AIDS inficētu cilvēku, vecu cilvēku, pirmiedzīvotāju, bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu un migrantu vajadzības. Mēs apņemamies veikt turpmākus efektīvus pasākumus un darbības atbilstoši starptautiskajām tiesībām, likvidēt šķēršļus un ierobežojumus, pastiprināt atbalstu un apmierināt to iedzīvotāju īpašās vajadzības, kuri dzīvo sarežģītu ārkārtas humanitāro situāciju skartās teritorijās un terorisma ietekmētās teritorijās.

24. Mēs esam apņēmušies izbeigt nabadzību visās tās izpausmēs un dimensijās, izskaužot arī galēju nabadzību līdz 2030. gadam. Visiem iedzīvotājiem jābūt pieejamam pienācīgam dzīves līmenim, kas jānodrošina, cita starpā īstenojot sociālās aizsardzības sistēmas. Mēs arī esam apņēmušies prioritāri izskaust badu un sasniegt pārtikas nodrošinājumu un izbeigt visu veidu nepareizu uzturu. Šajā saistībā mēs atkārtoti apliecinām Pasaules Pārtikas nodrošinājuma komitejas svarīgo lomu un iekļaujošo raksturu un atzinīgi novērtējam Romas Deklarāciju par uzturu un Darbības programmu. Mēs atvēlēsim resursus lauku teritoriju un ilgtspējīgas lauksaimniecības un zivsaimniecības attīstīšanai un sīksaimnieku un jo īpaši lauksaimnieču–sieviešu, ganāmpulku turētāju un zvejnieku atbalstam, īpaši vismazāk attīstītajās valstīs.

25. Mēs apņemamies nodrošināt iekļaujošu un vienlīdzīgu kvalitatīvu izglītību visos līmeņos — agrīno pirmsskolas, pamatskolas, vidējo, terciāro, tehnisko un profesionālo izglītību. Visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu dzimuma, vecuma, rases vai etniskās izcelsmes un iedzīvotājiem ar invaliditāti, migrantiem, pirmiedzīvotājiem, bērniem un jauniešiem, jo īpaši neaizsargātajiem, jābūt pieejamām mūžizglītības iespējām, kas palīdzēs viņiem apgūt iespēju izmantošanai nepieciešamās zināšanas un prasmes un pilntiesīgi iesaistīties sabiedrībā. Mēs tieksimies uz to, lai nodrošinātu bērniem un jauniešiem labvēlīgu un drošu vidi viņu tiesību un spēju pilntiesīgai īstenošanai, palīdzot mūsu valstīm iegūt demogrāfisko dividendi, cita starpā veicinot drošību skolās un kopienu un ģimeņu saliedētību.

26. Lai veicinātu fizisko un garīgo veselību un labklājību un paildzinātu paredzamo visu iedzīvotāju dzīves ilgumu, mums jāpanāk vispārējā veselības apdrošināšana un jānodrošina piekļuve kvalitatīvai veselības aprūpei. Nevienu nedrīkst atstāt novārtā. Mēs apņemamies paātrināt progresu, kas līdz šim gūts jaundzimušo, bērnu un māšu mirstības samazināšanas jomā, līdz 2030. gadam nodrošinot, ka vairs nenotiek nāves gadījumi, ja tos var novērst. Mēs esam apņēmušies nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanas, informēšanas un izglītošanas nolūkos. Mēs arī paātrināsim progresu malārijas, HIV/AIDS, tuberkulozes, hepatīta, Eholas vīrusa un citu lipīgu slimību un epidēmiju apkarošanā, cita starpā vērsoties pret pieaugošo mikrobu rezistenci un risinot neārstētu slimību problēmu, kas skar jaunattīstības valstis. Mēs esam apņēmušies nodrošināt nelipīgo slimību profilaksi un ārstēšanu; tas attiecas

arī uz uzvedības, attīstības un neiroloģiskiem traucējumiem, kas būtiski kavē ilgtspējīgu attīstību.

27. Mēs centīsimies veidot spēcīgus ekonomikas pamatus visām mūsu valstīm. Lai sasniegtu labklājību, svarīga nozīme ir noturīgai, iekļaujošai un ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei. Tas būs iespējams tikai tad, ja dalīsimies bagātībā un ja tiks atrisināta ienākumu atšķirības problēma. Mēs strādāsim pie tā, lai veidotu dinamiskas, ilgtspējīgas, inovatīvas un uz cilvēkiem vērstas ekonomikas, veicinot jauniešu nodarbinātību un pienācīgu ekonomisko iespēju nodrošināšanu sievietēm un jo īpaši pienācīgas kvalitātes nodarbinātības nodrošināšanu visiem. Mēs izskaudīsim piespiedu darbu un cilvēku tirdzniecību un izbeigsim bērnu darbu visās tā izpausmēs. Visas valstis gūs labumu no veselīga un labi izglītota darbaspēka, kuram ir zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas produktīvam un pilnvērtīgam darbam un pilnvērtīgai iesaistei sabiedrībā. Mēs stiprināsim vismazāk attīstīto valstu ražošanas spējas visās nozarēs, cita starpā īstenojot strukturālus pārveidojumus. Mēs pieņemsim politikas, kas veicinās ražošanas spēju, produktivitāti un produktīvo nodarbinātību, finansiālo integrāciju, ilgtspējīgu lauksaimniecības, lopkopības un zivsaimniecības attīstību, ilgtspējīgu rūpniecības attīstību, vispārēju piekļuvi pieejamiem, uzticamiem, ilgtspējīgiem un mūsdienīgiem enerģētikas pakalpojumiem, ilgtspējīgas transporta sistēmas un kvalitatīvu un noturīgu infrastruktūru.

28. Mēs apņemamies ieviest būtiskas izmaiņas iedzīvotāju preču un pakalpojumu ražošanas un patēriņa paradumos. Valdībām, starptautiskām organizācijām, uzņēmējdarbības nozarei un citiem nevalstiskiem dalībniekiem un privātpersonām jāsniedz ieguldījums, lai mainītu neilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus, cita starpā no visiem avotiem piesaistot finansiālu un tehnisku palīdzību jaunattīstības valstu zinātnisko, tehnoloģisko un inovatīvo spēju stiprināšanai virzībā uz ilgtspējīgākiem patēriņa un ražošanas modeļiem. Mēs atbalstām desmit gadu programmu kopuma par ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem īstenošanu. Rīkojas visas valstis, bet vadību uzņemas attīstītās valstis, ņemot vērā jaunattīstības valstu attīstību un spējas.

29. Mēs atzīstam migrantu pozitīvo ieguldījumu iekļaujošā izaugsme un ilgtspējīgā attīstībā. Mēs arī atzīstam, ka starptautiskā migrācija ir daudzdimensionāla realitāte, kas būtiski ietekmē izaugsmes, tranzīta un galamērķa valstu attīstību, un ka ir vajadzīgi saskaņoti un visaptveroši atbildes pasākumi. Mēs sadarbosimies starptautiskā līmenī, lai garantētu drošu, sakārtotu un likumīgu migrāciju, kurā tiek pilnībā ievērotas migrantu cilvēktiesības un tiek īstenota humāna attieksme pret migrantiem neatkarīgi no tā, vai viņiem ir migrantu, bēgļu vai pārvietotu personu statuss. Šādai sadarbībai arī vajadzētu uzlabot bēgļu uzņemošo kopienu elastīgumu, jo īpaši jaunattīstības valstīs. Mēs uzsveram migrantu tiesības atgriezties viņu pilsonības valstī un atgādinām, ka valstīm jānodrošina, ka to valstspiederīgie, kuri atgriežas, tiek pienācīgi uzņemti.

30. Valstis tiek mudinātas atturēties no jebkuru tādu vienpusēju ekonomisku, finansiālu vai tirdzniecības pasākumu popularizēšanas un piemērošanas, kuri neatbilst starptautiskajām tiesībām un Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem un kavē pilnvērtīgu ekonomikas un sociālo attīstību, jo īpaši jaunattīstības valstīs.

31. Mēs atzīstam, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums sarunām par pasaules mēroga pasākumiem reaģēšanai uz klimata pārmaiņām. Mēs esam apņēmušies stingri vērsties pret draudiem, ko rada klimata pārmaiņas un vides degradācija. Tā kā klimata pārmaiņas skar visu pasauli, ir vajadzīga pēc iespējas plašāka starptautiska sadarbība, kas vērsta uz siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas paātrināšanu visā pasaulē un pielāgošanos klimata pārmaiņu nelabvēlīgajai ietekmei. Mēs paužam nopietnas bažas par to, ka ievērojami atšķiras rezultāti, ko snieguši pušu solījumi par siltumnīcefekta gāzu emisiju ikgadējo samazināšanu visā pasaulē līdz 2020. gadam, un kopējie emisiju ceļi, kas nodrošinātu iespēju ierobežot planētas temperatūras paaugstināšanos līdz mazāk nekā 2 °C jeb pieļaut tās paaugstināšanos par 1,5 °C salīdzinājumā ar līmeni pirms rūpniecības laikmeta.

32. Gaidot Pušu konferences 21. sesiju, kas notiks Parīzē, mēs uzsveram visu valstu apņemšanos strādāt pie vērienīga un vispārēja nolīguma klimata jomā. Mēs vēlreiz apliecinām, ka protokols, cits juridisks instruments vai saskaņots dokuments ar juridisku spēku saskaņā ar Konvenciju, kas piemērojams visām pusēm, cita starpā izsvērti risinās tādus jautājumus kā riska mazināšana, pielāgošanās, finanses, tehnoloģiju attīstība un pārnese un spēju veidošana, kā arī rīcības un atbalsta pārredzamība.

33. Mēs atzīstam, ka sociālā un ekonomikas attīstība ir atkarīga no mūsu planētas dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas. Tāpēc mēs esam apņēmušies saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus un jūras, saldūdens resursus, kā arī mežus, kalnus un tuksnešus, un aizsargāt bioloģisko daudzveidību, ekosistēmas un dzīvo dabu. Mēs arī esam apņēmušies veicināt ilgtspējīgu tūrismu, novērst ūdens trūkumu un ūdens piesārņojumu, stiprināt sadarbību pārtuksnešošanās, putekļu vētru, zemes degradācijas un sausuma problēmjomās un veicināt izturētspēju un katastrofu riska mazināšanu. Šajā saistībā mēs gaidām Konvencijas par bioloģisko daudzveidību Pušu 13. konferenci, kas notiks Meksikā.

34. Mēs atzīstam, ka ilgtspējīga pilsētu attīstība un pārvaldība ir ļoti svarīga iedzīvotāju dzīves kvalitātei. Mēs sadarbosimies ar vietējām pašvaldībām un kopienām, lai atjaunotu un plānotu mūsu pilsētas un apdzīvotas vietas tādā veidā, ka tiek veicināta kopienu saliedētība un personīgā drošība un stimulēta inovācija un nodarbinātība. Mēs mazināsim negatīvo ietekmi, ko rada pilsētu darbības un ķīmiskas vielas, kuras ir kaitīgas cilvēku veselībai un videi, cita starpā veicinot ķīmisku vielu apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā un drošu lietošanu, atkritumu mazināšanu un pārstrādi un efektīvāku ūdens un enerģijas izmantošanu. Mēs arī strādāsim, lai mazinātu pilsētu ietekmi uz pasaules klimata sistēmu. Mēs arī ņemsim vērā demogrāfiskās tendences un prognozes mūsu nacionālajās lauku un pilsētu attīstības stratēģijās un politikās. Mēs gaidām plānoto Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenci par mājokļiem un pilsētu ilgtspējīgu attīstību, kas notiks Kito.

35. Ilgtspējīgu attīstību nevar īstenot bez miera un drošības, savukārt miers un drošība būs apdraudēti, ja nebūs ilgtspējīgas attīstības. Jaunajā programmā ir atzīta vajadzība veidot miermīlīgas, taisnīgas un iekļaujošas sabiedrības, kas nodrošina vienlīdzīgu piekļuvi taisnīgai tiesai un ir balstīta uz cilvēktiesību

(tostarp tiesību uz attīstību) ievērošanu, uz efektīvu tiesiskumu un labu pārvaldību visos līmeņos un uz pārredzamām, efektīvām un atbildīgām institūcijām. Programmā ir aplūkoti faktori, kas veicina vardarbību, nedrošību un netaisnību, piemēram, nevienlīdzība, korupcija, vāja pārvaldība un nelikumīga finanšu un ieroču aprīkošana. Mums jādivkāršo savī centieni atrisināt vai novērst konfliktus un atbalstīt pēckonflikta valstis, cita starpā nodrošinot, ka sievietēm ir ietekme miera un valstu veidošanā. Mēs uzstājam uz to, ka ir jāveic turpmāki efektīvi pasākumi un darbības atbilstoši starptautiskajām tiesībām, lai likvidētu šķēršļus, kas liedz pilnībā īstenot to tautu pašnoteikšanās tiesības, kuras dzīvo koloniālas un ārvalstu okupācijas apstākļos, un kas joprojām nelabvēlīgi ietekmē šo tautu ekonomikas un sociālo attīstību, kā arī vidi, kurā tās dzīvo.

36. Mēs apņemamies veicināt starpkultūru izpratni, iecietību, savstarpēju cieņu un globālā pilsoniskuma un dalītas atbildības ētiku. Mēs apliecinām pasaules dabas un kultūras daudzveidību un atzīstam, ka visas kultūras un civilizācijas var sniegt ieguldījumu un var būtiski veicināt ilgtspējīgu attīstību.

37. Arī sports ir svarīgs ilgtspējīgu attīstību veicinošs faktors. Mēs atzīstam pieaugošo sporta ieguldījumu attīstības un miera īstenošanā, jo tas veicina iecietību un cieņu, kā arī tā ieguldījumu pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm un jauniešiem, individuālām personām un kopienām un ieguldījumu veselības, izglītības un sociālās iekļaušanas mērķu sasniegšanā.

38. Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtiem mēs atkārtoti apstiprinām vajadzību respektēt valstu teritoriālo integritāti un politisko neatkarību.

Īstenošanas līdzekļi

39. Ņemot vērā jaunās programmas apjomu un vērienu, tās īstenošanas nodrošināšanai ir vajadzīga atjaunota globālā partnerība. Mēs pilnībā apņemamies to nodrošināt. Minētā partnerība darbosies atbilstoši vispārējās solidaritātes garam, jo īpaši solidarizējoties ar visnabadzīgākajiem un vismazāk aizsargātajiem iedzīvotājiem. Tā veicinās intensīvu vispārējo iesaistīšanos visu mērķu un apakšmērķu īstenošanas atbalstam, apvienojot valdības, privāto sektoru, pilsonisko sabiedrību, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu un citus dalībniekus un piesaistot visus pieejamos resursus.

40. Īstenošanas līdzekļu apakšmērķi atbilstīgi 17. mērķim un atbilstīgi katram ilgtspējīgas attīstības mērķim ir būtiski mūsu programmas īstenošanā un ir tikpat svarīgi kā pārējie mērķi un apakšmērķi. Šo programmu, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķus, var īstenot, izveidojot atjaunotu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kas atbalstīta ar konkrētām politikām un darbībām, kā izklāstīts Trešās starptautiskās konferences par finansējumu attīstībai, kura notika Adisabebā no 2015. gada 13. jūlija līdz 16. jūlijam, noslēguma dokumentā. Mēs atzinīgi vērtējam Adisabebas Ģenerālās asamblejas Rīcības programmu, kas ir daļa no Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam. Mēs atzīstam, ka Adisabebas Rīcības programmas pilnīga īstenošana ir ļoti būtiska ilgtspējīgas attīstības mērķu un apakšmērķu sasniegšanai.

41. Mēs atzīstam, ka katrai valstij jāuzņemas galvenā atbildība par savu ekonomikas un sociālo attīstību. Jaunajā programma ir aplūkoti līdzekļi, kas vajadzīgi mērķu un apakšmērķu sasniegšanai. Mēs atzīstam, ka šādi līdzekļi ietvers arī finanšu resursu piesaistīšanu, kā arī spēju veidošanu un videi nekaitīgu tehnoloģiju nodošanu jaunattīstības valstīm ar izdevīgiem nosacījumiem, tostarp ar koncesionāliem un preferenciāliem nosacījumiem, pēc savstarpējas vienošanās. Publiskajam finansējumam — gan vietējā, gan starptautiskā līmenī — būs svarīga loma būtisku pakalpojumu un sabiedrisko labumu nodrošināšanā un citu finansējuma avotu piesaistīšanā. Mēs atzīstam daudzveidīgā privātā sektora lomu, sākot no mikrouzņēmumiem un beidzot ar kooperatīviem un daudznacionālām struktūrām, un pilsoniskās sabiedrības organizāciju un filantropijas organizāciju lomu jaunās programmas īstenošanā.

42. Mēs atbalstām attiecīgo stratēģiju un rīcības programmu, tostarp Stambulas deklarācijas un Rīcības programmas, *SIDS* paātrinātās rīcības (*SAMO*) virziena un Vīnes Rīcības programmas par sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm 2014.–2024. gada desmitgadei, īstenošanu un atkārtoti apstiprinām, cik svarīgi ir atbalstīt Āfrikas Savienības programmu 2063. gadam un Jaunās partnerības Āfrikas attīstībai programmu, kas ir pašreizējās jaunās programmas sastāvdaļa. Mēs atzīstam, cik sarežģīti ir sasniegt ilgstošu mieru un ilgtspējīgu attīstību konflikta un pēckonflikta valstīs.

43. Mēs uzsveram, ka starptautiskajam publiskajam finansējumam ir svarīga loma, jo tas papildina valstu centienus piesaistīt publiskos resursus vietējā līmenī, jo īpaši visnabadzīgākajās un vismazāk aizsargātajās valstīs, kuru vietējie resursi ir ierobežoti. Viens no svarīgiem veidiem, kā izmantot starptautisko publisko finansējumu, tostarp oficiālo attīstības palīdzību (OAP), ir veicināt papildu resursu piesaistīšanu no citiem avotiem — gan publiskiem, gan privātiem. OAP nodrošinātāji atkārtoti apliecina to attiecīgās saistības, tostarp vairāku attīstīto valstu saistības sasniegt izvirzīto mērķi, t. i., 0,7 procentus no nacionālā kopienākuma atvēlēt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP/NKI) jaunattīstības valstīm un 0,15–0,2 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām valstīm.

44. Mēs atzīstam starptautisko finanšu iestāžu nozīmīgumu, tām atbilstīgi savām pilnvarām atbalstot katras valsts politisko telpu, jo īpaši jaunattīstības valstīs. Mēs atkārtoti paužam apņemšanos palielināt un pastiprināt jaunattīstības valstu — tostarp Āfrikas valstu, vismazāk attīstīto valstu, sauszemes ieskaitu jaunattīstības valstu, mazo salu jaunattīstības valstu un valstu ar vidēji augstiem ienākumiem — ietekmi un līdzdalību starptautisku ekonomikas lēmumu pieņemšanā, normu noteikšanā un pasaules ekonomikas pārvaldībā.

45. Mēs atzīstam arī valstu parlamentu būtisko lomu, tiem ieviešot tiesību aktus un pieņemot budžetus, un to lomu pārskatatbildības nodrošināšanā mūsu saistību efektīvai izpildei. Valdības un sabiedriskās iestādes arī cieši sadarbosies īstenošanā ar reģionālām iestādēm un vietējām pašvaldībām, apakšreģionālām iestādēm, starptautiskām iestādēm, akadēmiskajām aprindām, filantropijas organizācijām, brīvprātīgo grupām un citiem dalībniekiem.

46. Mēs uzsveram ar resursiem pietiekami nodrošinātas, atbilstošas, saskanīgas, efektīvas un iedarbīgas Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmas svarīgo lomu un salīdzinošās priekšrocības ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā un ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā kopumā. Uzsverot nostiprinātas valsts atbildības un līderības nozīmīgumu valsts līmenī, mēs paužam atbalstu Ekonomikas un sociālo lietu padomē notiekošajam dialogam par Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas ilgtermiņa pozīciju šīs programmas kontekstā.

Pēcpasākumi un izvērtēšana

47. Mūsu valdībām ir galvenā atbildība par pēcpasākumu veikšanu un izvērtēšanu valsts, reģionālā un pasaules līmenī attiecībā uz progresu, kas tiks gūts mērķu un apakšmērķu īstenošanā nākamajos 15 gados. Lai veicinātu savu pilsoņu atbildību, mēs paredzēsim sistemātiskus pēcpasākumus un izvērtēšanu dažādos līmeņos, kā izklāstīts šajā programmā un Adisabebas Rīcības programmā. Augstā līmeņa politikas forumam, kas notiks Ģenerālās asamblejas un Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā, būs galvenā loma pēcpasākumu un izvērtēšanas uzraudzībā pasaules līmenī.

48. Lai atvieglotu šo darbu, tiek izstrādāti rādītāji. Būs vajadzīgi kvalitatīvi, pieejami, savlaicīgi un uzticami dezagregēti dati, lai palīdzētu novērtēt progresu un nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visu iesaistīto personu intereses. Šādiem datiem ir ļoti svarīga nozīme lēmumu pieņemšanā. Ja iespējams, būtu jāizmanto dati un informācija no esošajiem ziņošanas mehānismiem. Mēs vienojamies, ka intensificēsim savus centienus nostiprināt statistiskās spējas jaunattīstības valstīs un jo īpaši Āfrikas valstīs, vismazāk attīstītajās valstīs, sauszemes ieskaitās jaunattīstības valstīs, mazo salu jaunattīstības valstīs un valstīs ar vidēji augstiem ienākumiem. Mēs esam apņēmušies attīstīt plašākus progresa novērtēšanas kritērijus papildus iekšzemes kopproduktam.

Aicinājums rīkoties, lai mainītu mūsu pasauli

49. Pirms septiņdesmit gadiem viena no iepriekšējām pasaules līderu paaudzēm sapulcējās, lai nodibinātu Apvienoto Nāciju Organizāciju. No kara pelniem un šķelšanās viņi radīja šo organizāciju, kuras pamatā ir tādas vērtības kā miers, dialogs un starptautiska sadarbība. Šo vērtību visaugstākais iemiesojums ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti.

50. Šodien mēs arī pieņemam lēmumu, kam ir liela vēsturiska nozīme. Mēs apņemamies veidot labāku nākotni visiem iedzīvotājiem, arī tiem miljoniem iedzīvotāju, kuriem ir bijusi liegta iespēja dzīvot pienācīgu, cieņpilnu un pilnvērtīgu dzīvi un īstenot visu savu cilvēka potenciālu. Mēs varam būt pirmā paaudze, kas veiksmīgi izskauž nabadzību, tomēr mēs varam būt pēdējā paaudze, kurai ir iespēja glābt mūsu planētu. Pasaule būs labāka 2030. gadā, ja mēs veiksmīgi sasniegsim savus mērķus.

51. Tas, par ko mēs paziņojam šodien, proti, vispārējās rīcības programma nākamajiem 15 gadiem, ir harta mūsu cilvēkiem un planētai 21. gadsimtā. Bērni un jaunatne ir nozīmīgi pārmaiņu veicinātāji, kuri jaunajos mērķos atradīs platformu sava bezgalīgā aktivitātes potenciāla novirzīšanai labākas pasaules veidošanā.

52. “Mēs, tautas” — tādi ir vispārzināmie Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu ievadvārdi. “Mēs, tautas” esam tās, kuras šodien sākam ceļu uz 2030. gadu. Mūsu „ceļojumā” iesaistīsies valdības un parlamenti, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēma un citas starptautiskas iestādes, vietējās pašvaldības, pirmiedzīvotāji, pilsoniskā sabiedrība, uzņēmumi un privātais sektors, zinātnieku un akademiķu aprindas — un visi cilvēki. Miljoni jau ir iesaistījušies šajā programmā, un tā būs viņu programma. Šī ir cilvēku programma, cilvēku izstrādāta programma un vienlaikus programma cilvēkiem, un mēs uzskatām, ka tieši tas nodrošinās tās panākumus.

53. Cilvēces un mūsu planētas nākotne ir mūsu rokās. Tā ir arī šodienas jaunākās paaudzes, kas rādīs virzienu nākamajām paaudzēm, rokās. Mēs esam izplānojuši ceļu uz ilgtspējīgu attīstību, un mums visiem būs pienākums nodrošināt, lai šis ceļojums būtu veiksmīgs un tā radītie ieguvumi — neatgriezeniski.

Ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi

54. Pēc iekļaujoša starpvaldību sarunu procesa un pamatojoties uz Atvērtās darba grupas par ilgtspējīgas attīstības mērķiem priekšlikumu¹, kurā kontekstuāli aprakstīti minētie mērķi, mēs esam vienojušies par mērķiem un apakšmērķiem, kas izklāstīti turpmāk.

55. Ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi ir integrēti un nenodalāmi, vispārēji un vispārpiemērojami, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus un respektējot valstu politikas un prioritātes. Apakšmērķi ir noteikti kā neierobežojoši un vispārīgi, un katra valdība nosaka savus valsts apakšmērķus, vadoties no vispārējā ambīciju līmeņa, bet vienlaikus ņemot vērā apstākļus konkrētajā valstī. Katra valdība arī izlems, kā šos neierobežojošos un vispārējos apakšmērķus integrēt valsts plānošanas procesos, politikās un stratēģijās. Svarīgi ir atzīt saikni starp ilgtspējīgu attīstību un citiem būtiskiem notiekošiem procesiem ekonomikas, sociālajā un vides jomā.

56. Lemjot par šiem mērķiem un apakšmērķiem, mēs atzīstam, ka katrai valstij ir īpašas problēmas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā, un mēs uzsveram īpašās problēmas, ar kurām saskaras vismazāk aizsargātās valstis un jo īpaši Āfrikas valstis, vismazāk attīstītās valstis, sauszemes ieskaudas jaunattīstības valstis un mazo salu jaunattīstības valstis, kā arī īpašās

¹ Ietverts Ģenerālās asamblejas Atvērtās darba grupa par ilgtspējīgas attīstības mērķiem ziņojumā (A/68/970 un 1. kļūdu labojums; sk. arī A/68/970/Add.1).

problēmas, kas jārisina valstīm ar vidēji augstiem ienākumiem. Īpaša uzmanība arī jāpievērš konfliktsituāciju valstīm.

57. Mēs atzīstam, ka joprojām nav pieejami pamatdati par vairākiem apakšmērķiem, un aicinām sniegt lielāku atbalstu datu vākšanas un spēju veidošanas stiprināšanai dalībvalstīs, lai izstrādātu valsts un pasaules mēroga pamatdatus, ja tādu vēl nav. Mēs apņemamies novērst šo datu vākšanas nepilnību, lai būtu vieglāk novērtēt sasniegto progresu, jo īpaši attiecībā uz apakšmērķiem, kuriem nav zemāku skaidru skaitlisku apakšmērķu.

58. Mēs mudinām valstis nepārtraukti darboties citos forumos, lai risinātu pamatjautājumus, kas potenciāli apdraud mūsu programmas īstenošanu, un respektējam neatkarību šo procesu pilnvaru īstenošanas laikā. Mēs esam iecerējuši, ka programma un tās īstenošana atbalstīs citus procesus un lēmumus, kas tiks pieņemti tās īstenošanas gaitā, un nekaitēs tiem.

59. Mēs atzīstam, ka katrai valstij ir pieejamas atšķirīgas pieejas, vīzijas, modeļi un instrumenti atbilstoši vietējiem apstākļiem valstī un tās prioritātēm, lai sasniegtu ilgtspējīgu attīstību, un mēs atkārtoti apstiprinām, ka planēta Zeme un tās ekosistēmas ir mūsu kopīgās mājas, jo "Māte Zeme" ir izplatīts teiciens vairākās valstīs un reģionos.

Ilgtspējīgas attīstības mērķi

1. mērķis. Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs
2. mērķis. Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību
3. mērķis. Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem
4. mērķis. Nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem
5. mērķis. Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm
6. mērķis. Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu pārvaldību
7. mērķis. Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu
8. mērķis. Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem
9. mērķis. Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas
10. mērķis. Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē

11. mērķis. Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, elastīgas un ilgtspējīgas

12. mērķis. Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus

13. mērķis. Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi*

14. mērķis. Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību

15. mērķis. Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešošanas un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu

16. mērķis. Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos

17. mērķis. Stiprināt globālās partnerības ilgtspējīgai attīstībai īstenošanas līdzekļus un atjaunot to

* Atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums sarunām par globāliem pasākumiem reaģēšanai uz klimata pārmaiņām.

1. mērķis. Visur izskaust nabadzību visās tās izpausmēs

1.1. Līdz 2030. gadam visur izskaust galēju nabadzību, kāda, pēc pašreizējiem kritērijiem, ir tad, ja cilvēkam jāpārtiek ar mazāk nekā USD 1,25 dienā

1.2. Līdz 2030. gadam vismaz uz pusi samazināt to visu vecumu vīriešu, sieviešu un bērnu īpatsvaru, kuri dzīvo nabadzībā visās tās dimensijās atbilstoši valstī pieņemtajai definīcijai

1.3. Īstenot valsts līmenī atbilstošas sociālās aizsardzības sistēmas un pasākumus visiem, tostarp zemākajiem slāņiem, un līdz 2030. gadam panākt, ka šādas sistēmas aptver nabadzīgos un neaizsargātos iedzīvotājus

1.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visiem vīriešiem un sievietēm, jo īpaši nabadzīgajiem un neaizsargātajiem iedzīvotājiem, ir vienlīdzīgas tiesības uz saimnieciskajiem resursiem, kā arī piekļuve pamatpakalpojumiem, īpašumtiesībām un kontrolei pār zemi un citu veidu īpašumu, mantojumu, dabas resursiem, attiecīgām jaunām tehnoloģijām un finanšu pakalpojumiem, tostarp mikrofinansējumam

1.5. Līdz 2030. gadam nostiprināt nabadzīgo un neaizsargāto iedzīvotāju izturēspēju un samazināt viņu pakļautību un neaizsargātību pret ārkārtējiem ar klimatu saistītiem notikumiem un citiem ekonomiskiem, sociāliem un ekoloģiskiem satricinājumiem un katastrofām

1.a Nodrošināt apjomīgu resursu piesaistīšanu no dažādiem avotiem, cita starpā uzlabojot sadarbību attīstības jomā, lai nodrošinātu pietiekamus un paredzamus līdzekļus jaunattīstības valstīm, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, visu nabadzības dimensiju apkarošanas programmu un politiku īstenošanai

1.b Radīt stabilus politikas regulējumus valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī, pamatojoties uz nabadzīgajiem iedzīvotājiem labvēlīgām attīstības stratēģijām, kurās ņemts vērā arī dzimumu līdztiesības aspekts, lai atbalstītu ātrāku ieguldījumu veikšanu nabadzības izskaušanas pasākumos

2. mērķis. Izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabotu uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību

2.1. Līdz 2030. gadam izskaust badu un nodrošināt visiem iedzīvotājiem, jo īpaši nabadzīgajiem un neaizsargātajiem, tostarp zīdaiņiem, piekļuvi nekaitīgam, uzturvielām bagātam un pietiekamam uzturam visa gada garumā

2.2. Līdz 2030. gadam izskaust visu veidu nepareizu uzturu, tostarp līdz 2025. gadam sasniegt starptautiski saskaņotos mērķus attiecībā uz kavētu augšanu un vājumu bērniem vecumā līdz 5 gadiem, un apmierināt pieaugušu meiteņu, grūtnieču un ar krūti barojošu sieviešu, kā arī vecu cilvēku uzturvajadzības

2.3. Līdz 2030. gadam divkāršot lauksaimniecības produktivitāti un mazo pārtikas ražotāju — jo īpaši sieviešu, pirmiedzīvotāju, ģimenes saimniecību, lopkopju un zvejnieku — ienākumus, cita starpā garantējot drošu un vienlīdzīgu piekļuvi zemei, citiem ražošanas resursiem un izejmateriāliem,

zināšanām, finanšu pakalpojumiem, tirgiem un iespējām, lai palielinātu vērtību un nodarbinātību, kas nav saistīta ar lauksaimniecību

2.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt ilgtspējīgas pārtikas ražošanas sistēmas un īstenot noturīgu lauksaimniecības praksi, kas palielina produktivitāti un ražošanu, palīdz saglabāt ekosistēmas, nostiprina spēju pielāgoties klimata pārmaiņām, galējiem laikapstākļiem, sausumam, plūdiem un citām dabas katastrofām un pakāpeniski uzlabo zemes un augsnes kvalitāti

2.5. Līdz 2020. gadam saglabāt sēklu, kultivētu augu un lauksaimniecības dzīvnieku un mājdzīvnieku un ar tiem saistītu savvaļas sugu ģenētisko daudzveidību, cita starpā pareizi pārvaldot un dažādojot sēklu un augu bankas valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī, un veicināt piekļuvi ieguvumiem, ko sniedz ģenētisko resursu un ar tiem saistīto tradicionālo zināšanu izmantošana, un to taisnīgu un vienlīdzīgu koplietošanu, kā to paredz starptautiskā vienošanās

2.a Palielināt ieguldījumus — cita starpā arī uzlabojot starptautisko sadarbību — lauku infrastruktūrā, lauksaimniecības zinātniskajā pētniecībā un paplašināšanās pakalpojumos, tehnoloģijas attīstībā un augu un lauksaimniecības dzīvnieku ģēnu bankās, lai uzlabotu lauksaimnieciskās ražošanas jaudu jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs

2.b Likvidēt un novērst tirdzniecības ierobežojumus un izkropļojumus pasaules lauksaimniecības tirgos, cita starpā vienlaikus likvidējot visu veidu lauksaimniecības eksporta subsīdijas un visus eksporta pasākumus ar līdzvērtīgu ietekmi, saskaņā ar Dohas attīstības sarunu kārtas pilnvarām

2.c Pieņemt pasākumus, lai nodrošinātu pārtikas preču tirgu un to atvasinājumu pienācīgu darbību un veicinātu savlaicīgu piekļuvi tirgus informācijai, tostarp par pārtikas krājumiem, nolūkā palīdzēt ierobežot pārtikas cenu pārmērīgu svārstīgumu

3. mērķis. Nodrošināt veselīgu dzīvi un sekmēt labklājību jebkura vecuma cilvēkiem

3.1. Līdz 2030. gadam samazināt māšu mirstību visā pasaulē līdz mazāk nekā 70 gadījumiem uz 100 000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni

3.2. Līdz 2030. gadam panākt, ka vairs nenotiek novēršami jaundzimušo un bērnu vecumā līdz 5 gadiem nāves gadījumi, visām valstīm izvirzot mērķi samazināt jaundzimušo mirstību līdz vismaz 12 gadījumiem uz 1000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni, un bērnu vecumā līdz 5 gadiem mirstību līdz vismaz 25 gadījumiem uz 1000 dzemdību, kurās piedzimuši dzīvi bērni

3.3. Līdz 2030. gadam izskaust AIDS, tuberkulozes, malārijas un novārtā atstātu tropisko slimību epidēmiju un apkarot hepatītu, ūdens izraisītas slimības un citas lipīgas slimības

3.4. Līdz 2030. gadam par vienu trešdaļu samazināt nelipīgu slimību izraisītu priekšlaicīgu mirstību, veicot profilakses un ārstēšanas pasākumus un uzlabojot garīgo veselību un labklājību

3.5. Pastiprināt vielu pārmērīgas lietošanas novēršanu un ārstēšanu, tostarp narkotisko vielu lietošanu un alkohola pārmērīgu lietošanu

3.6. Līdz 2020. gadam visā pasaulē uz pusi samazināt to nāves gadījumu un ievainojumu skaitu, kuri notiek ceļu satiksmes negadījumos

3.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp ģimenes plānošanas, informēšanas un izglītošanas nolūkos, un iekļaut reproduktīvo veselību valstu stratēģijās un programmās

3.8. Panākt vispārēju veselības apdrošināšanu, tostarp finanšu riska aizsardzību, piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pamatpakalpojumiem un piekļuvi drošiem, iedarbīgiem un kvalitatīviem un medikamentiem un vakcīnām par visiem pieejamu cenu

3.9. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt to nāves un saslimšanas gadījumu skaitu, kurus izraisa bīstamas ķīmiskas vielas un gaisa, ūdens un augsnes piesārņojums

3.a Vajadzības gadījumā nostiprināt Pasaules Veselības organizācijas Pamatkonvencijas par tabakas kontroli īstenošanu visās valstīs

3.b Atbalstīt vakcīnu un medikamentu zinātnisko izpēti un izstrādi tādām lipīgām un nelipīgām slimībām, kas skar galvenokārt jaunattīstības valstis, nodrošināt piekļuvi galvenajiem medikamentiem un vakcīnām par pieejamu cenu saskaņā ar Dohas Deklarāciju par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību, kas atkārtoti apliecina jaunattīstības valstu tiesības maksimāli izmantot noteikumus, kuri paredzēti Līgumā par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem attiecībā uz elastības instrumentiem sabiedrības veselības aizsardzībai, un jo īpaši nodrošināt visiem iedzīvotājiem piekļuvi medikamentiem

3.c Ievērojami palielināt finansējumu veselībai un veselības aprūpes darbinieku pieņemšanai darbā, viņu prasmju attīstīšanai, apmācībai un darbavietu saglabāšanai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs

3.d Nostiprināt visu valstu un jo īpaši jaunattīstības valstu spējas attiecībā uz agrīno brīdināšanu, riska mazināšanu un valsts un pasaules mēroga veselības apdraudējumu pārvaldību

4. mērķis. Nodrošināt iekļaujošu, taisnīgu un kvalitatīvu izglītību un veicināt mūžizglītības iespējas visiem

4.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visas meitenes un zēni iegūst bezmaksas, vienlīdzīgu un kvalitatīvu pamatizglītību un vidējo izglītību, kas ļauj sasniegt atbilstošus un efektīvus mācību rezultātus

4.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visām meitenēm un zēniem ir pieejami kvalitatīva agrīnās pirmsskolas attīstības un aprūpes pakalpojumi un pirmsskolas izglītība, lai viņus sagatavotu pamatizglītībai

4.3. Līdz 2030. gadam nodrošināt visām sievietēm un vīriešiem vienlīdzīgu piekļuvi pieejamai un kvalitatīvai tehniskajai, profesionālajai un terciārajai izglītībai, tostarp universitātes izglītībai

4.4. Līdz 2030. gadam ievērojami palielināt to jauniešu un pieaugušo skaitu, kuriem ir nodarbinātībai, pienācīgas kvalitātes darba veikšanai un uzņēmējdarbībai piemērotas prasmes — tostarp tehniskās un profesionālās prasmes

4.5. Līdz 2030. gadam izskaust dzimumu atšķirības izglītībā un nodrošināt neaizsargātiem iedzīvotājiem, tostarp personām ar invaliditāti, pirmiedzīvotājiem un neaizsargātiem bērniem, vienlīdzīgu piekļuvi visiem izglītības un profesionālās apmācības līmeņiem

4.6. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi jaunieši un ievērojama daļa pieaugušo — gan vīriešu, gan sieviešu — apgūst rakstpratību un rēķinātprasmi

4.7 Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka visi apmācāmie apgūst zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas ilgtspējīgas attīstības veicināšanai, tostarp izglītojot par ilgtspējīgu attīstību un ilgtspējīgu dzīvesveidu, cilvēktiesībām, dzimumu līdztiesību, veicinot miera un nevardarbības kultūru, globālo pilsoniskumu un radot izpratni par kultūras daudzveidību un kultūras ieguldījumu ilgtspējīgā attīstībā

4.a Veidot un modernizēt izglītības iestādes, kas ņem vērā bērnu, invalīdu un dzimumu īpašās vajadzības, un nodrošināt visiem drošu, nevardarbīgu un efektīvu mācību vidi

4.b Līdz 2020. gadam visā pasaulē ievērojami palielināt to stipendiju skaitu, kas pieejamas jaunattīstības valstīm un jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm, mazo salu jaunattīstības valstīm un Āfrikas valstīm, augstākās izglītības un profesionālās apmācības apguvei informācijas un sakaru tehnoloģiju, tehniskajās, inženiertehniskajās un zinātnes programmās attīstītajās valstīs un citās jaunattīstības valstīs

4.c Līdz 2030. gadam ievērojami palielināt kvalificētu pedagogu skaitu, cita starpā īstenojot starptautiskus sadarbības pasākumus pedagogu apmācībai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs

5. mērķis. Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt pilnvērtīgas iespējas visām sievietēm un meitenēm

5.1. Visur izskaust visu veidu diskrimināciju pret visām sievietēm un meitenēm

5.2. Izskaust visu veidu vardarbību pret visām sievietēm un meitenēm publiskajā un privātajā jomā, tostarp viņu tirdzniecību un seksuālu un cita veida izmantošanu

5.3. Izskaust visu veidu kaitīgu praksi, tostarp bērnu, agrīnas un piespiedu laulības un sieviešu dzimumorgānu kropļošanu

5.4. Atzīt un novērtēt bezmaksas aprūpi un māsasaimniecības darbus, nodrošinot sabiedriskos pakalpojumus, infrastruktūru un sociālās aizsardzības politiku un veicinot dalītu atbildību māsasaimniecībās un ģimenēs atbilstoši valstīs pieņemtajām normām

5.5. Nodrošināt sieviešu pilntiesīgu un efektīvu līdzdalību un vienlīdzīgas iespējas uzņemties līderību visos lēmumu pieņemšanas līmeņos politiskajā, saimnieciskajā un sabiedriskajā dzīvē

5.6. Nodrošināt vispārēju piekļuvi seksuālajai un reproduktīvajai veselībai un reproduktīvajām tiesībām saskaņā ar Starptautiskās konferences par iedzīvotājiem un attīstību Rīcības programmu, Pekinas Rīcības programmu un to izvērtēšanas konferenču noslēguma dokumentiem

5.a Veikt reformas, lai nodrošinātu sievietēm vienlīdzīgas tiesības uz saimnieciskajiem resursiem, kā arī piekļuvi īpašumtiesībām un kontroli pār zemi un citiem īpašuma veidiem, finanšu pakalpojumiem, mantojumu un dabas resursiem saskaņā ar vietējiem tiesību aktiem

5.b Palielināt pamattehnoloģijas un jo īpaši informācijas un sakaru tehnoloģijas izmantošanu, lai veicinātu pienācīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm

5.c Pieņemt un nostiprināt pārdomātas politikas un izpildāmus tiesību aktus dzimumu līdztiesības veicināšanai un pienācīgu iespēju nodrošināšanai visām sievietēm un meitenēm visos līmeņos

6. mērķis. Nodrošināt ūdens un sanitārijas pieejamību visiem un ilgtspējīgu pārvaldību

6.1 Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem vispārēju un vienlīdzīgu piekļuvi nekaitīgam dzeramajam ūdenim par pieejamu cenu

6.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem pienācīgas sanitārijas un higiēnas iespējas un izskaust defekāciju atklātās vietās, īpašu uzmanību pievēršot sievietēm, meiteņiem un neaizsargātu iedzīvotāju vajadzībām

6.3. Līdz 2030. gadam uzlabot ūdens kvalitāti, samazinot piesārņojumu, izskaužot atkritumu apglabāšanu poligonos un līdz minimumam samazinot bīstamu ķīmisku vielu un materiālu izlaišanu, uz pusi samazinot neapstrādātu atkritumu īpatsvaru un būtiski palielinot to pārstrādi un drošu atkārtotu izmantošanu visā pasaulē

6.4. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt ūdens izmantošanas lietderību visās nozarēs un nodrošināt ilgtspējīgu saldūdens patēriņu un apgādi, lai novērstu ūdens trūkumu un būtiski samazinātu to cilvēku skaitu, kuriem trūkst ūdens

6.5. Līdz 2030. gadam īstenot ūdens resursu integrētu pārvaldību visos līmeņos, tostarp vajadzības gadījumā īstenojot pārrobežu sadarbību

6.6. Līdz 2020. gadam aizsargāt un atjaunot ar ūdeni saistītas ekosistēmas, tostarp kalnus, mežus, mitrājus, upes, pazemes ūdeņus un ezerus

6.a Līdz 2030. gadam paplašināt starptautisko sadarbību un atbalstu spēju veidošanā jaunattīstības valstīm ar ūdeni un sanitāriju saistītos pasākumos un programmās, tostarp tādās jomās kā ūdens ieguve, atsāļošana, lietderīga ūdens izmantošana, notekūdeņu attīrīšana, pārstrādes un atkārtotas izmantošanas tehnoloģijas

6.b Atbalstīt un nostiprināt vietējās sabiedrības līdzdalību ūdens apsaimniekošanas un sanitārijas pārvaldības uzlabošanā

7. mērķis. Nodrošināt visiem piekļuvi uzticamai, ilgtspējīgai un mūsdienīgai enerģijai par pieejamu cenu

7.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt vispārēju piekļuvi uzticamiem, ilgtspējīgiem un mūsdienīgiem energopakalpojumiem par pieejamu cenu

7.2. Līdz 2030. gadam būtiski palielināt atjaunojamās enerģijas īpatsvaru vispārējā energoresursu struktūrā

7.3. Līdz 2030. gadam divkārtot energoefektivitātes uzlabošanas tempu visā pasaulē

7.a Līdz 2030. gadam uzlabot starptautisko sadarbību, lai veicinātu piekļuvi tīrās enerģijas izpētei un tehnoloģijai, tostarp atjaunojamai enerģijai, energoefektivitātei un uzlabotai un tīrakai fosilā kurināmā tehnoloģijai, un veicināt ieguldījumus energoinfrastruktūrā un tīrās enerģijas tehnoloģijā

7.b Līdz 2030. gadam paplašināt infrastruktūru un modernizēt tehnoloģiju mūsdienīgu un ilgtspējīgu energopakalpojumu sniegšanai visiem patērētājiem jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu jaunattīstības valstīs un sauszemes ieskaudās jaunattīstības valstīs saskaņā ar to attiecīgajām atbalsta programmām

8. mērķis. Veicināt noturīgu, iekļaujošu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, pilnīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem

8.1. Saglabāt ekonomikas izaugsmi uz vienu iedzīvotāju atbilstoši apstākļiem valstī un jo īpaši 7 procentu iekšzemes kopprodukta pieaugumu gadā vismazāk attīstītajās valstīs

8.2. Sasniegt augstāku ekonomiskās produktivitātes līmeni ar dažādošanas, tehnoloģiju modernizācijas un inovācijas starpniecību, tostarp koncentrējoties uz augstas pievienotās vērtības un darbietilpīgām nozarēm

8.3. Veicināt uz attīstību vērsta politikas, kas atbalsta ražošanas darbības, pienācīgas kvalitātes darbavietu radīšanu, uzņēmējdarbību, radošumu un inovāciju, un sekmēt mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu izveidošanu un izaugsmi, cita starpā nodrošinot piekļuvi finanšu pakalpojumiem

8.4. Pakāpeniski līdz 2030. gadam visā pasaulē uzlabot patēriņa un ražošanas resursefektivitāti un mēģināt nošķirt ekonomikas izaugsmi no vides degradācijas saskaņā ar desmit gadu programmu kopumu par ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, attīstītajām valstīm uzņemoties vadību

8.5. Līdz 2030. gadam nodrošināt pilnvērtīgu un produktīvu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes darbu visām sievietēm un vīriešiem, tostarp jauniešiem un personām ar invaliditāti, un vienādu darba samaksu par vienādi vērtīgu darbu

8.6. Līdz 2020. gadam ievērojami samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri nav iesaistīti ne darba tirgū, ne izglītībā, ne apmācībā

8.7. Veikt tūlītējus un efektīvus pasākumus, lai izskaustu piespiedu darbu, mūsdienu verdzību un cilvēku tirdzniecību un nodrošinātu bērnu darba ļaunāko formu, tostarp bērnu–kareivju vervēšanas un izmantošanas, aizliegšanu un izskaušanu, un līdz 2025. gadam izbeigt bērnu darbu visās tā formās

8.8. Aizsargāt darba ņēmēju tiesības un veicināt drošu darba vidi visiem darba ņēmējiem, tostarp migrējošiem darba ņēmējiem un jo īpaši migrējošām sievietēm un personām, kuras nodarbinātas neprognozējamā darbā

8.9. Līdz 2030. gadam izstrādāt un īstenot politikas, lai veicinātu ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darbavietas un popularizē vietējo kultūru un ražojumus

8.10. Nostiprināt vietējo finanšu iestāžu spēju, lai atvieglotu un palielinātu visiem piekļuvi banku, apdrošināšanas un finanšu pakalpojumiem

8.a Palielināt atbalstu tirdzniecībai jaunattīstības valstīs un jo īpaši vismazāk attīstītajās valstīs, cita starpā īstenojot Integrēto sistēmu ar tirdzniecību saistītai tehniskajai palīdzībai vismazāk attīstītajām valstīm

8.b Līdz 2020. gadam izstrādāt un ieviest praksē vispārēju stratēģiju jaunatnes nodarbinātībai un īstenot Starptautiskās Darba organizācijas Pasaules nodarbinātības paktu

9. mērķis. Veidot noturīgu infrastruktūru, veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un sekmēt inovācijas

9.1. Attīstīt kvalitatīvu, uzticamu, ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūru, tostarp reģionālo un pārrobežu infrastruktūru, lai atbalstītu ekonomikas attīstību un iedzīvotāju labklājību, īpaši pievēršoties pieejamas un taisnīgas piekļuves nodrošināšanai visiem

9.2. Veicināt iekļaujošu un ilgtspējīgu industrializāciju un līdz 2030. gadam ievērojami palielināt nodarbināto iedzīvotāju īpatsvaru un iekšzemes kopproduktu rūpniecības nozarē atbilstoši vietējiem apstākļiem valstīs un divkāršot minēto īpatsvaru vismazāk attīstītajās valstīs

9.3. Palielināt mazo rūpniecības un citu uzņēmumu, jo īpaši jaunattīstības valstīs, piekļuvi finanšu pakalpojumiem, tostarp pieejamam kredītam, un šādu uzņēmumu integrāciju pievienotās vērtības veidošanas ķēdēs un tirgos

9.4. Līdz 2030. gadam pilnveidot infrastruktūru un modernizēt rūpniecības nozares, lai tās kļūtu ilgtspējīgākas, palielinot resursu izmantošanas efektivitāti un plašāk izmantojot tīras un videi nekaitīgas tehnoloģijas un rūpnieciskos procesus, visām valstīm darbojoties to attiecīgo iespēju robežās

9.5. Uzlabot zinātnisko pētniecību, pilnveidot rūpniecības nozaru tehnoloģiskās iespējas visās valstīs un jo īpaši jaunattīstības valstīs, cita starpā līdz 2030. gadam veicinot inovāciju un ievērojami palielinot pētniecības un attīstības jomā nodarbināto skaitu uz 1 miljonu cilvēku un valsts un privātos izdevumus pētniecībai un izstrādei

9.a Veicināt ilgtspējīgu un noturīgu infrastruktūras attīstību jaunattīstības valstīs, uzlabojot finansiālo, tehnoloģisko un tehnisko atbalstu Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm un mazo salu jaunattīstības valstīm

9.b Atbalstīt vietējo tehnoloģiju izstrādi, pētniecību un inovāciju jaunattīstības valstīs, cita starpā nodrošinot labvēlīgu politisko vidi rūpniecības dažādošanai un preču pievienotās vērtības palielināšanai

9.c Ievērojami palielināt piekļuvi informācijas un sakaru tehnoloģijai un tīeties uz to, lai līdz 2020. gadam nodrošinātu vispārēju un pieejamu piekļuvi internetam vismazāk attīstītajās valstīs

10. mērķis. Samazināt nevienlīdzību starp valstīm un valstu iekšienē

10.1. Līdz 2030. gadam pakāpeniski sasniegt un saglabāt 40 procentu nabadzīgāko iedzīvotāju ienākumu pieaugumu tādā līmenī, kas ir augstāks par vidējo attiecīgajās valstīs

10.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt un veicināt visu iedzīvotāju sociālo, ekonomisko un politisko iekļaušanu neatkarīgi no vecuma, dzimuma, invaliditātes, rases, etniskās piederības, izcelsmes, reliģiskās pārliecības vai ekonomiskā vai cita statusa

10.3. Nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un mazināt stāvokļa atšķirības, cita starpā atsakoties no diskriminējošiem tiesību aktiem, politikām un prakses un šajā saistībā veicinot atbilstošus tiesību aktus, politikas un rīcību

10.4. Pieņemt politikas, jo īpaši fiskālās, algu un sociālās aizsardzības politikas, un pakāpeniski sasniegt lielāku vienlīdzību

10.5. Uzlabot pasaules finanšu tirgu un iestāžu regulējumu un uzraudzību un nostiprināt šāda regulējuma īstenošanu

10.6. Nodrošināt jaunattīstības valstu labāku pārstāvību un ietekmi lēmumu pieņemšanā globālās starptautiskās ekonomikas un finanšu iestādēs, lai iestādes būtu efektīvākas, uzticamākas, atbildīgākas un leģitīmākas

10.7. Veicināt sakārtotu, drošu, likumīgu un atbildīgu migrāciju un cilvēku mobilitāti, cita starpā īstenojot plānotas un labi pārvaldītas migrācijas politikas

10.a Īstenot principu, kas paredz īpašu un atšķirīgu attieksmi pret jaunattīstības valstīm un jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm saskaņā ar Pasaules Tirdzniecības organizācijas nolīgumiem

10.b Sekmēt oficiālo attīstības palīdzību un finanšu plūsmas — tostarp ārvalstu tiešos ieguldījumus — valstīm, kam tas ir visvairāk vajadzīgs, jo īpaši vismazāk attīstītajām valstīm un sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm, saskaņā ar to vietējiem plāniem un programmām

10.c Līdz 2030. gadam samazināt līdz mazāk nekā 3 procentiem emigrantu naudas pārvedumu izmaksas un likvidēt naudas pārvedumu kanālus, kuros izmaksas ir augstākas par 5 procentiem

11. mērķis. Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, elastīgas un ilgtspējīgas

11.1. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem piekļuvi pienācīgiem un drošiem mājokļiem un pamatpakalpojumiem par pieejamu cenu un sakārtot graustus

11.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem piekļuvi drošām, cenas ziņā izdevīgām, pieejamām un ilgtspējīgām transporta sistēmām, uzlabot ceļu satiksmes drošību, jo īpaši paplašinot sabiedrisko transportu, īpašu uzmanību pievēršot vismazāk aizsargāto iedzīvotāju, sievietēm, bērnu, cilvēku ar invaliditāti un vecu cilvēku vajadzībām

11.3. Līdz 2030. gadam uzlabot iekļaujošu un ilgtspējīgu urbanizāciju un iesaistošu, integrētu un ilgtspējīgu apdzīvotu vietu plānošanas un pārvaldības spēju visās valstīs

11.4. Nostiprināt centienus aizsargāt un nosargāt pasaules kultūras un dabas mantojumu

11.5. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt nāves gadījumu un ievainoto cilvēku skaitu un būtiski samazināt dabas katastrofu, tostarp ar ūdeni saistītu katastrofu, tiešos ekonomiskos zaudējumus attiecībā pret pasaules iekšzemes kopproduktu, īpaši pievēršoties nabadzīgo un neaizsargāto iedzīvotāju aizsardzībai

11.6. Līdz 2030. gadam samazināt pilsētu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi uz vienu iedzīvotāju, cita starpā pievēršot īpašu uzmanību gaisa kvalitātei un sadzīves un citu atkritumu apsaimniekošanai

11.7. Līdz 2030. gadam nodrošināt drošu, iekļaujošu un pieejamu zaļo un sabiedrisko zonu vispārēju pieejamību, jo īpaši sievietēm un bērniem, veciem cilvēkiem un personām ar invaliditāti

11.a Atbalstīt pozitīvas ekonomiskās, sociālās un ekoloģiskās saites starp pilsētu, piepilsētu un lauku teritorijām, nostiprinot valsts un reģionālās attīstības plānošanu

11.b Līdz 2020. gadam ievērojami palielināt to pilsētu un apdzīvotu vietu skaitu, kuras pieņem un īsteno integrētas politikas un plānus attiecībā uz iekļaušanu, resursefektivitāti, klimata pārmaiņu mazināšanu, pielāgošanos šādām pārmaiņām un noturību pret katastrofām, un atbilstoši Sendai Katastrofu risku mazināšanas rīcības plānam 2015.–2030. gadam attīstīt un īstenot vienotu katastrofu riska pārvaldību visos līmeņos

11.c Atbalstīt vismazāk attīstītās valstis — cita starpā sniedzot finansiālu un tehnisku palīdzību — ilgtspējīgu un izturīgu ēku būvniecībā, izmantojot vietējos materiālus

12. mērķis. Nodrošināt ilgtspējīgus patēriņa un ražošanas modeļus

12.1. Īstenot desmit gadu programmu kopumu par ilgtspējīgiem patēriņa un ražošanas modeļiem, rīkojoties visām valstīm un attīstītajām valstīm uzņemoties vadību, un ņemot vērā jaunattīstības valstu attīstību un iespējas

12.2. Līdz 2030. gadam nodrošināt dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un lietderīgu izmantošanu

12.3. Līdz 2030. gadam uz pusi samazināt pārtikas atkritumu apjomu uz vienu iedzīvotāju mazumtirdzniecības un patēriņa līmeņos un samazināt pārtikas zudumus ražošanas un piegādes ķēdēs, tostarp zudumus pēc ražas novākšanas

12.4. Līdz 2020. gadam nodrošināt ķīmisko vielu un visu veidu atkritumu apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā visā to dzīves ciklā atbilstoši saskaņotajiem starptautiskajiem līgumiem un ievērojami samazināt šādu vielu un atkritumu izlaišanu gaisā, ūdenī un augsnē, tādējādi līdz minimumam samazinot to nelabvēlīgo ietekmi uz cilvēku veselību un apkārtējo vidi

12.5. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt radīto atkritumu apjomu, īstenojot atkritumu novēršanas, mazināšanas, pārstrādes un atkārtotas izmantošanas pasākumus

12.6. Mudināt uzņēmumus un jo īpaši lielos un starptautiskos uzņēmumus īstenot ilgtspējīgu praksi un iekļaut to ziņošanas ciklā informāciju par ilgtspējību

12.7. Veicināt ilgtspējīgu publiskā iepirkuma praksi saskaņā ar valstu politikām un prioritātēm

12.8. Līdz 2030. gadam nodrošināt, ka cilvēkiem visā pasaulē ir attiecīga informācija un izpratne par ilgtspējīgu attīstību un dzīvesveidu saskaņā ar dabu

12.a Atbalstīt jaunattīstības valstis to zinātniskās un tehnoloģiskās spējas stiprināšanā, lai pārorientētos uz ilgtspējīgākiem patēriņa un ražošanas modeļiem

12.b Izstrādāt un īstenot instrumentus, lai uzraudzītu ilgtspējīgas attīstības ietekmi uz ilgtspējīgu tūrismu, kas rada darbavietas un popularizē vietējo kultūru un ražojumus

12.c Racionalizēt neefektīvas fosilā kurināmā subsīdijas, kas veicina izšķērdīgu patēriņu, novēršot tirgus traucējumus atbilstoši vietējiem apstākļiem valstī, tostarp pārstrukturējot nodokļu sistēmu un pakāpeniski atsakoties no šādām kaitējošām subsīdijām, ja tādas ir, lai izsvērtu ietekmi uz vidi, pilnībā ņemot vērā jaunattīstības valstu īpašās vajadzības un apstākļus un līdz minimumam samazinot iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz to attīstību, tā, lai tiktu aizsargātas nabadzīgās un skartās kopienas

13. mērķis. Veikt steidzamus pasākumus, lai cīnītos pret klimata pārmaiņām un to ietekmi*

13.1. Visās valstīs stiprināt noturību pret apdraudējumiem, kas saistīti ar klimatu, un dabas katastrofām un spēju pielāgoties tām

* Atzīstot, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām ir galvenais starptautiskais un starpvaldību forums sarunām par globāliem pasākumiem cīņai uz klimata pārmaiņām.

13.2. Integrēt klimata pārmaiņu jomā veiktos pasākumus valstu politikās, stratēģijās un plānošanā

13.3. Uzlabot izglītību, izpratnes veicināšanu un cilvēcisko un institucionālo spēju klimata pārmaiņu mazināšanas, pielāgošanās, ietekmes mazināšanas un agrīnās brīdināšanas jomās

13.a Īstenot saistības, ko uzņēmušās Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām puses–attīstītās valstis, proti, sasniegt mērķi, kas paredz līdz 2020. gadam kopīgi ieguldīt USD 100 miljardus gadā no visiem avotiem, lai apmierinātu jaunattīstības valstu vajadzības attiecībā uz jēgpilniem klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumiem un īstenošanas pārredzamību, un pilnībā izmantot Klimata pārmaiņu mazināšanas fondu, to kapitalizējot, cik drīz vien iespējams

13.b Veicināt mehānismus efektīvas ar klimatu saistītas plānošanas un pārvaldības spējas uzlabošanai vismazāk attīstītajās valstīs un mazo salu jaunattīstības valstīs, cita starpā pievēršoties sievietēm, jauniešiem un vietējām un atstumtām kopienām

14. mērķis. Saglabāt un ilgtspējīgi izmantot okeānus, jūras un to resursus, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību

14.1. Līdz 2025. gadam novērst un būtiski samazināt visu veidu jūras piesārņojumu, jo īpaši uz zemes veiktu darbību izraisītu piesārņojumu, tostarp jūras piegružojumu un uzturvielu piesārņojumu

14.2. Līdz 2020. gadam nodrošināt jūras un piekrastes ekosistēmu ilgtspējīgu pārvaldību un aizsardzību, lai izvairītos no būtiskas nevēlamas ietekmes, cita starpā nostiprinot šādu ekosistēmu noturību, un veikt to atjaunošanas pasākumus, lai nodrošinātu okeānu tīrību un produktivitāti

14.3. Līdz minimumam samazināt un novērst okeānu acidifikācijas sekas, cita starpā uzlabojot zinātnisko sadarbību visos līmeņos

14.4. Līdz 2020. gadam nodrošināt efektīvu resursu ieguves regulējumu un izbeigt pārzveju, nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju un kaitējošu zvejniecības praksi, un īstenot zinātniski pamatotus pārvaldības plānus, lai pēc iespējas drīzāk atjaunotu zivju krājumus vismaz līdz tādām līmenim, kas ļauj saražot maksimālo ilgtspējīgas ieguves apjomu, kuru nosaka pēc krājumu bioloģiskajām īpašībām

14.5. Līdz 2020. gadam iekonservēt vismaz 10 procentus piekrastes un jūras teritoriju atbilstoši valstu un starptautiskajiem tiesību aktiem un pamatojoties uz vislabāko pieejamo zinātnisko informāciju

14.6. Līdz 2020. gadam aizliegt konkrētu veidu zvejniecības subsīdijas, kas veicina zvejas kapacitātes pārsniegšanu un pārzveju, likvidēt subsīdijas, kas veicina nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju, un atturēties no šādu jaunu subsīdiju ieviešanas, atzīstot, ka atbilstošam un efektīvam, īpašam un diferencētam režīmam attiecībā uz jaunattīstības valstīm un vismazāk

attīstītajām valstīm jābūt neatņemamai daļai no Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunām par zvejniecības subsīdijām²

14.7. Līdz 2030. gadam palielināt mazo salu jaunattīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu ekonomisko ieguvumu no jūras resursu ilgtspējīgas izmantošanas, cita starpā ilgtspējīgi pārvaldot zivsaimniecību, akvakultūru un tūrismu

14.a Uzlabot zinātnisko pieredzi, attīstīt pētniecības spēju un pārnest jūras tehnoloģiju, ņemot vērā Starptautiskās Okeanogrāfijas komisijas Kritērijus un pamatnostādnes par jūras tehnoloģijas pārnesi, lai uzlabotu okeānu tīrību un palielinātu jūras bioloģiskās daudzveidības ieguldījumu jaunattīstības valstu un jo īpaši mazo salu jaunattīstības valstu un vismazāk attīstīto valstu attīstībā

14.b Nodrošināt mazapjoma zvejniekiem piekļuvi jūras resursiem un tirgiem

14.c Uzlabot okeānu un to resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, īstenojot starptautiskās tiesības, kas atspoguļotas Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, kura paredz tiesisko regulējumu okeānu un to resursu saglabāšanai un ilgtspējīgai izmantošanai, kā atgādināts 158. punktā "Nākotne, kādu to vēlamies"

15. mērķis. Aizsargāt, atjaunot un veicināt sauszemes ekosistēmu ilgtspējīgu izmantošanu, ilgtspējīgi apsaimniekot mežus, apkarot pārtuksnešanos un novērst zemes degradāciju, veicināt tās atjaunošanu un apstādināt bioloģiskās daudzveidības izzušanu

15.1. Līdz 2020. gadam nodrošināt sauszemes un iekšzemes saldūdens ekosistēmu un to pakalpojumu, jo īpaši mežu, mitrāju, kalnu un tuksnešu, saglabāšanu, atjaunošanu un ilgtspējīgu izmantošanu atbilstoši saistībām, ko uzliek starptautiskie nolīgumi

15.2. Līdz 2020. gadam veicināt visu veidu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, apturēt atmežošanu, atjaunot pasliktinātas kvalitātes mežus un būtiski palielināt apmežošanu un mežu atjaunošanu visā pasaulē

15.3. Līdz 2030. gadam apkarot pārtuksnešanos, atjaunot degradēto zemi un augsni, tostarp zemi, ko skārusi pārtuksnešanās, sausums un plūdi, un tiekties uz zemes degradācijai neitrālas pasaules veidošanu

15.4. Līdz 2030. gadam nodrošināt kalnu ekosistēmu un to bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, lai palielinātu to spēju sniegt ieguvumus, kas ir būtiski ilgtspējīgai attīstībai

15.5. Veikt steidzamus un nozīmīgus pasākumus, lai mazinātu dabisko dzīvotņu degradāciju, apturētu bioloģiskās daudzveidības izzušanu un līdz 2020. gadam aizsargātu apdraudētas sugas un novērstu to iznīkšanu

15.6. Veicināt ģenētisko resursu izmantošanas sniegto ieguvumu taisnīgu izmantošanu kopīgām vajadzībām un veicināt pienācīgu piekļuvi šādiem resursiem, kā to paredz starptautiskās vienošanās

² Ņemot vērā notiekošās Pasaules Tirdzniecības organizācijas sarunas, Dohas Attīstības programmu un Honkongas ministru konferences mandātu.

15.7. Veikt steidzamus pasākumus, lai izbeigtu aizsargātu savvaļas augu un dzīvnieku sugu malumedniecību un nelikumīgu tirdzniecību, un vērsties pret nelikumīgu savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes produktu pieprasījumu un piedāvājumu

15.8. Līdz 2020. gadam ieviest pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu ievazāšanu un būtiski samazinātu to ietekmi uz zemes un ūdens ekosistēmām un kontrolētu vai izskaustu prioritārās sugas

15.9. Līdz 2020. gadam integrēt ekosistēmas un bioloģiskās daudzveidības vērtības valstu vietējos plānos, attīstības procesos, nabadzības mazināšanas stratēģijās un pārskatos

15.a Piesaistīt un ievērojami palielināt finanšu resursus no visiem avotiem, lai saglabātu un ilgtspējīgi izmantotu bioloģisko daudzveidību un ekosistēmas

15.b Piesaistīt ievērojamus resursus no visiem avotiem un visos līmeņos, lai finansētu mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un nodrošinātu pietiekamus stimulus jaunattīstības valstīm veicināt šādu apsaimniekošanu, tostarp resursus mežu saglabāšanai un atjaunošanai

15.c Palielināt visā pasaulē atbalstu aizsargātu sugu malumedniecības un nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai, cita starpā palielinot vietējās sabiedrības spēju izmantot ilgtspējīgas iztikas līdzekļu nodrošināšanas iespējas

16. mērķis. Veicināt miermīlīgu un iekļaujošu sabiedrību ilgtspējīgai attīstībai, nodrošināt taisnīgas tiesas pieejamību visiem un izveidot efektīvas, atbildīgas un iekļaujošas institūcijas visos līmeņos

16.1. Visā pasaulē ievērojami samazināt visu veidu vardarbību un ar to saistītus nāves gadījumus

16.2. Izbeigt visu veidu vardarbīgu izturēšanos pret bērniem, viņu izmantošanu, tirdzniecību un spīdzināšanu

16.3. Veicināt tiesiskumu valstu un starptautiskā līmenī un nodrošināt visiem vienlīdzīgu piekļuvi taisnīgai tiesai

16.4. Līdz 2030. gadam ievērojami samazināt finanšu un ieroču nelikumīgu apriti, nostiprināt nozagto aktīvu atgūšanu un atpakaļatdošanu un apkarot visu veidu organizēto noziedzību

16.5. Ievērojami samazināt visu veidu korupciju un kukuļdošanu

16.6. Attīstīt efektīvas, atbildīgas un pārredzamas institūcijas visos līmeņos

16.7. Nodrošināt elastīgu, iekļaujošu, iesaistošu un pārstāvniecisku lēmumu pieņemšanu visos līmeņos

16.8. Paplašināt un nostiprināt jaunattīstības valstu līdzdalību pasaules mēroga pārvaldības institūcijās

16.9. Līdz 2030. gadam nodrošināt visiem iedzīvotājiem tiesisko identitāti, tostarp dzimšanas reģistrāciju

16.10. Nodrošināt publisku piekļuvi informācijai un aizsargāt pamatbrīvības saskaņā ar valstu tiesību aktiem un starptautiskajiem nolīgumiem

16.a Nostiprināt attiecīgās valstu iestādes — cita starpā ar starptautiskās sadarbības starpniecību — spēju veidošanai visos līmeņos, jo īpaši jaunattīstības valstīs, lai novērstu vardarbību un apkarotu terorismu un noziedzību

16.b Veicināt un ieviest nediskriminējošus tiesību aktus un politikas ilgtspējīgas attīstības jomā

17. mērķis. Stiprināt globālās partnerības ilgtspējīgai attīstībai īstenošanas līdzekļus un atjaunot to

Finanses

17.1. Nostiprināt vietējo resursu piesaistīšanu, cita starpā sniedzot starptautisku atbalstu jaunattīstības valstīm, lai uzlabotu vietējo spēju iekasēt nodokļus un citus ieņēmumus

17.2. Pilnībā izpildīt attīstīto valstu oficiālās attīstības palīdzības saistības, tostarp daudzu attīstīto valstu uzņemtās saistības 0,7 procentus no nacionālā kopienākuma atvēlēt oficiālajai attīstības palīdzībai (OAP/NKI) jaunattīstības valstīm un 0,15–0,20 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām valstīm. OAP sniedzēji ir aicināti izvirzīt mērķi, kas paredz vismaz 0,20 procentus no OAP/NKI atvēlēt vismazāk attīstītajām valstīm.

17.3. Piesaistīt papildu finanšu līdzekļus jaunattīstības valstīm no vairākiem avotiem

17.4. Palīdzēt jaunattīstības valstīm sasniegt ilgtermiņa parāda atmaksājamību, īstenojot koordinētas politikas, kuru mērķis ir veicināt parāda finansēšanu, parāda atvieglojumus un parāda pārstrukturēšanu pēc vajadzības, un mazināt nabadzīgo valstu, kam ir lielas parādsaistības, ārējo parādu, lai mazinātu aprūtinošas parādsaistības

17.5. Pieņemt un īstenot ieguldījumu veicināšanas kārtību vismazāk attīstītajām valstīm

Tehnoloģija

17.6. Uzlabot Ziemeļu–Dienvidu, Dienvidu–Dienvidu un trīsstūrveida reģionālo un starptautisko sadarbību zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jomā, veicināt to pieejamību un uzlabot zināšanu apmaiņu atbilstoši savstarpēji saskaņotiem nosacījumiem, cita starpā uzlabojot sadarbību starp esošajiem mehānismiem, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas līmenī, un īstenojot pasaules mēroga tehnoloģijas veicināšanas mehānismu

17.7. Veicināt videi nekaitīgu tehnoloģiju izstrādi, nodošanu, izplatīšanu un pārnesi uz jaunattīstības valstīm, piemērojot labvēlīgus nosacījumus, tostarp koncesionālus un preferenciālus nosacījumus pēc savstarpējas vienošanās

17.8. Pilnībā ieviest praksē tehnoloģijas banku un zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas spēju veicināšanas mehānismu vismazāk attīstītajām valstīm līdz

2017. gadam un uzlabot pamattehnoloģijas un jo īpaši informācijas un sakaru tehnoloģijas izmantošanu

Spēju veidošana

17.9. Uzlabot starptautisko atbalstu efektīvai un mērķtiecīgai spēju veidošanai jaunattīstības valstīs, lai atbalstīt valstu plānus īstenot visus ilgtspējīgas attīstības mērķus, cita starpā ar Ziemeļu–Dienvidu, Dienvidu–Dienvidu un trīsstūrveida sadarbības starpniecību

Tirdzniecība

17.10. Veicināt vispārēju, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu Pasaules Tirdzniecības organizācijas pārziņā, cita starpā noslēdzot sarunas atbilstoši tās Dohas Attīstības programmai

17.11. Ievērojami palielināt jaunattīstības valstu eksportu, jo īpaši nolūkā divkāršot jaunattīstības valstu īpatsvaru attiecībā pret visas pasaules eksportu līdz 2020. gadam

17.12. Savlaicīgi īstenot ilgstošu piekļuvi tirgum bez nodevām un kvotām visām vismazāk attīstītajām valstīm atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas lēmumiem, cita starpā nodrošinot, ka atvieglotie izcelsmes noteikumi, kas piemērojami importam no vismazāk attīstītajām valstīm, ir pārredzami un vienkārši, un sniegt ieguldījumu tirgus pieejamības veicināšanā

Sistēmiski jautājumi

Politikas un institucionālā saskaņotība

17.13. Uzlabot makroekonomikas stabilitāti visā pasaulē, cita starpā īstenojot politikas koordinācijas un politikas saskaņotības pasākumus

17.14. Uzlabot politikas saskaņotību ilgtspējīgai attīstībai

17.15. Respektēt katras valsts politisko telpu un līderību, lai izstrādātu un īstenotu nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības politikas

Vairāku ieinteresēto personu partnerības

17.16. Uzlabot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, to papildinot ar vairāku ieinteresēto personu partnerībām, kas piesaista zināšanas, pieredzi, tehnoloģiju un finanšu resursus un dalās ar tiem, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu visās valstīs un jo īpaši jaunattīstības valstīs

17.17. Veicināt un sekmēt efektīvas publiskā un privātā sektora un pilsoniskās sabiedrības partnerības, pamatojoties uz partnerību pieredzi un resursu nodrošināšanas stratēģijām

Dati, uzraudzība un pārskatatbildība

17.18. Līdz 2020. gadam palielināt spēju veidošanas atbalstu jaunattīstības valstīm, tostarp vismazāk attīstītajām valstīm un mazo salu jaunattīstības valstīm, lai ievērojami palielinātu tādu augstas kvalitātes, savlaicīgu un uzticamu datu pieejamību, kas dezagregēti atbilstīgi ienākumiem, dzimumam,

vecumam, rasei, etniskajai izcelsmei, migranta statusam, invaliditātei, ģeogrāfiskajai atrašanās vietai un citiem parametriem, kas ir būtiski valstu kontekstā

17.19. Līdz 2030. gadam pilnveidot esošās iniciatīvas, lai izstrādātu ilgtspējīgas attīstības progresa novērtēšanas kritērijus, kuri papildina iekšzemes kopproduktu, un atbalstīt statistisko spēju veidošanu jaunattīstības valstīs

Īstenošanas līdzekļi un globālā partnerība

60. Mēs atkārtoti apliecinām savu stingro apņemšanos pilnībā īstenot šo jauno programmu. Mēs apzināmies, ka nevarēsim sasniegt savus vērienīgos mērķus un apakšmērķus bez atjaunotas un uzlabotas globālās partnerības un tikpat vērienīgiem īstenošanas līdzekļiem. Atjaunotā globālā partnerība veicinās intensīvu pasaules līmeņa iesaistīšanos visu mērķu un apakšmērķu īstenošanas atbalstam, apvienojot valdības, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru, Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu un citus dalībniekus un piesaistot visus pieejamos resursus.

61. Programmas mērķos un apakšmērķos ir paredzēti līdzekļi, kas vajadzīgi mūsu kopīgo vērienīgo plānu īstenošanai. Īstenošanas līdzekļu apakšmērķi atbilstīgi katram ilgtspējīgas attīstības mērķim un 17. mērķim, kuri minēti iepriekš, ir būtiski mūsu programmas īstenošanā un ir tikpat svarīgi kā pārējie mērķi un apakšmērķi. Mēs piešķirsim tiem vienādu prioritāti īstenošanā un vispārējo rādītāju sistēmā mūsu progresa uzraudzībai.

62. Šo programmu, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķus, var īstenot, izveidojot atjaunotu globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai, kas atbalstīta ar konkrētām politikām un darbībām, kuras izklāstītas Adisabebas Rīcības programmā³, kas ir daļa no Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam. Adisabebas Rīcības programma atbalsta un papildina 2030. gada programmā noteiktos īstenošanas līdzekļu mērķus un palīdz tos iekļaut atbilstošajā kontekstā. Tā attiecas uz valstu vietējiem resursiem, vietējo un starptautisko privāto uzņēmējdarbību un finansēm, starptautisko sadarbību attīstības jomā, starptautisko tirdzniecību kā attīstības virzītājspēku, parādu un parāda atmaksājamību, sistēmiskiem jautājumiem un zinātni, tehnoloģiju, inovāciju un spēju veidošanu, kā arī datiem, uzraudzību un pēcpasākumiem.

63. Mūsu centienu pamatā būs vienojošas valstu ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, ko papildinās integrētas valstu finansējuma programmas. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka katra valsts pati uzņemas galveno atbildību par savu ekonomikas un sociālo attīstību un ka valstu politiku un attīstības stratēģiju lomu nav iespējams pārvērtēt. Mēs respektēsim katras valsts politisko telpu un līderību nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības īstenošanas politikas īstenošanā, vienlaikus ievērojot attiecīgās starptautiskās normas un saistības. Tajā pašā laikā jāatbalsta valstu attīstības centieni, radot labvēlīgu

³ Trešās starptautiskās konferences par finansējumu attīstībai Adisabebas Rīcības programma (Adisabebas Rīcības programma), ko Ģenerālā Asambleja pieņēma 2015. gada 27. jūlijā (Rezolūcija 69/313).

starptautiskās ekonomikas vidi, tostarp saskaņotas un savstarpēji atbalstošas pasaules tirdzniecības, monetārās un finanšu sistēmas, un nostiprinot un uzlabojot pasaules ekonomikas pārvaldību. Svarīga nozīme ir arī atbilstošu zināšanu un tehnoloģiju izstrādes un pieejamības veicināšanas procesiem, kā arī spēju veidošanai. Mēs apņemas nodrošināt politikas saskaņotību un ilgtspējīgai attīstībai labvēlīgu vidi visos līmeņos un no visu iesaistīto dalībnieku puses un atjaunot globālo partnerību ilgtspējīgai attīstībai.

64. Mēs atbalstām attiecīgo stratēģiju un rīcības programmu, tostarp Stambulas deklarācijas un Rīcības programmas, *SIDS* paātrinātās rīcības (*SAMOA*) virziena un Vīnes Rīcības programmas par sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm 2014.–2024. gada desmitgadei, īstenošanu un atkārtoti apstiprinām, cik svarīgi ir atbalstīt Āfrikas Savienības programmu 2063. gadam un Jaunās partnerības Āfrikas attīstībai programmu, kas ir pašreizējās jaunās programmas sastāvdaļa. Mēs atzīstam, cik sarežģīti ir sasniegt ilgstošu mieru un ilgtspējīgu attīstību konflikta un pēckonflikta valstīs.

65. Mēs atzīstam, ka valstīs ar vidēji augstiem ienākumiem joprojām ir būtiskas problēmas ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā. Lai nodrošinātu līdzšinējo sasniegumu ilgtspēju, jāpieliek lielākas pūles pašreizējo problēmu risināšanā, apmainoties ar pieredzi, uzlabojot koordināciju un nodrošinot labāku un mērķtiecīgāku Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmas, starptautisko finanšu iestāžu, reģionālo organizāciju un citu ieinteresēto personu atbalstu.

66. Mēs uzsveram, ka visām valstīm, valstu politikām un vietējo resursu piesaistīšanai un efektīvai izmantošanai, kas balstīta uz valsts atbildības principu, ir svarīga nozīme mūsu kopīgajā virzībā uz ilgtspējīgu attīstību, tostarp ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā. Mēs atzīstam, ka vietējos resursus pirmām kārtām rada ekonomikas izaugsme, ko atbalsta labvēlīga vide visos līmeņos.

67. Privātā uzņēmējdarbība, ieguldījumi un inovācija ir galvenie produktivitātes, iekļaujošas ekonomikas izaugsmes un darbavietu radīšanas veicinātājfaktori. Mēs atzīstam privātā sektora daudzveidību, sākot no mikrouzņēmumiem līdz par kooperatīviem un daudz nacionālām struktūrām. Mēs aicinām visus uzņēmumus likt lietā savu radošumu un inovāciju, lai atrisinātu problēmas, kas kavē ilgtspējīgu attīstību. Mēs veicināsim dinamisku un pienācīgi funkcionējošu uzņēmējdarbības nozari, vienlaikus aizsargājot darba ņēmēju tiesības un vides un sanitāros standartus saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem un nolīgumiem un citām šajā jomā notiekošām iniciatīvām, tādām kā Uzņēmējdarbības un cilvēktiesību pamatprincipi un Starptautiskās Darba organizācijas darba standarti, Konvencija par bērnu tiesībām un daudzpusējie vides pamatnolīgumi, attiecībā uz šādu nolīgumu pusēm.

68. Starptautiskā tirdzniecība virza iekļaujošu ekonomikas izaugsmi un nabadzības mazināšanu un sniedz ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības veicināšanā. Mēs turpināsim veicināt vispārēju, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, pārredzamu, paredzamu, iekļaujošu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusējo tirdzniecības sistēmu Pasaules Tirdzniecības organizācijas pārziņā, kā arī jēgpilnu tirdzniecības liberalizāciju. Mēs aicinām visus

Pasaules Tirdzniecības organizācijas locekļus divkārt palielināt to pūliņus, lai steidzīgi noslēgtu sarunas par Dohas Attīstības programmu. Mēs piešķiram lielu nozīmi ar tirdzniecību saistīta spēju veidošanas atbalsta sniegšanai jaunattīstības valstīm, tostarp Āfrikas valstīm, vismazāk attīstītajām valstīm, sauszemes ieskaitām jaunattīstības valstīm, mazo salu jaunattīstības valstīm un valstīm ar vidēji augstiem ienākumiem, cita starpā lai veicinātu reģionālo ekonomikas integrāciju un savstarpēju savienojamību.

69. Mēs atzīstam vajadzību palīdzēt jaunattīstības valstīm sasniegt ilgtermiņa parāda atmaksājamību, īstenojot koordinētas politikas, kuru mērķis ir veicināt aizņēmumu finansēšanu, parāda atvieglojumus, parāda pārstrukturēšanu un pareizu parāda pārvaldību pēc vajadzības. Daudzas valstis joprojām ir neaizsargātas no parāda krīzēm un dažas atrodas krīzes dziļākajā punktā, un to vidū ir vairākas vismazāk attīstītās valstis, mazo salu jaunattīstības valstis un dažas attīstītās valstis. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka debitoriem un kreditoriem ir jāsadarbojas, lai novērstu un atrisinātu parādu neatmaksājamības situācijas. Par parādu atmaksājamības līmeņa saglabāšanu atbild aizņēmēja valstis, tomēr mēs atzīstam, ka arī aizdevējiem ir pienākums aizdot tā, lai nekaitētu valsts parāda atmaksājamībai. Mēs atbalstām to valstu parāda atmaksājamības saglabāšanu, kuras ir saņēmušas parāda atvieglojumus un sasniegušas ilgtspējīgu parāda līmeni.

70. Ar šo mēs ieviešam tehnoloģijas veicināšanas mehānismu, kas izveidots ar Adisabebas Rīcības programmu, lai atbalstītu ilgtspējīgas attīstības mērķus. Tehnoloģijas veicināšanas mehānisma pamatā būs vairāku ieinteresēto personu sadarbība starp dalībvalstīm, pilsonisko sabiedrību, privāto sektoru, zinātnieku aprindām, Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūrām un citām ieinteresētām personām, un tajā darbosies starpaģentūru darba grupa zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, vairāku ieinteresēto personu sadarbības forums zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai un tiešsaistes platforma.

- Apvienoto Nāciju Organizācijas starpaģentūru darba grupa zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai veicinās koordināciju, saskaņotību un sadarbību Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā ar zinātni, tehnoloģiju un inovāciju saistītos jautājumos, uzlabojot sinerģiju un efektivitāti, jo īpaši lai veicinātu spēju veidošanas iniciatīvas. Darba grupa izmantos esošos resursus un sadarbosies ar 10 pārstāvjiem no pilsoniskās sabiedrības, privātā sektora un zinātnieku aprindām, lai sagatavotos sanāksmēm, kurās piedalīsies vairāku ieinteresēto personu sadarbības forums zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai, kā arī izstrādātu un ieviestu praksē tiešsaistes platformu, tostarp sagatavotu priekšlikumus par foruma un tiešsaistes platformas darba kārtību. Minētos 10 pārstāvjus iecels ģenerālsēkretārs uz diviem gadiem. Darba grupā varēs piedalīties visas Apvienoto Nāciju Organizācijas aģentūras, fondi un programmas, kā arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu padomes funkcionālās komisijas, un sākotnēji tās sastāvā darbosies struktūras, kas pašlaik veido neoficiālo darba grupu tehnoloģijas veicināšanas jautājumos, proti, Ekonomikas un sociālo lietu departaments, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides

programma, Apvienoto Nāciju Organizācijas Industriālās attīstības organizācija, Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija, Apvienoto Nāciju Organizācijas Tirdzniecības un attīstības konference, Starptautiskā Telesakaru savienība, Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija un Pasaules Banka.

- Tiešsaistes platforma tiks izmantota, lai izstrādātu visaptverošu plānu informācijas sniegšanai par esošajām zinātnes tehnoloģijas un inovācijas iniciatīvām, mehānismiem un programmām Apvienoto Nāciju Organizācijā un ārpus tās, un arī tiks izmantota kā sākotnējais šādas avots šādas informācijas ieguvei. Tiešsaistes platforma atvieglos piekļuvi informācijai, zināšanām un pieredzei, kā arī paraugpraksi un gūtajām atziņām par zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas veicināšanas iniciatīvām un politikām. Tiešsaistes platforma arī veicinās visā pasaulē izstrādātu un plašai sabiedrībai pieejamu zinātnisko publikāciju izplatīšanu. Tiešsaistes platforma tiks izstrādāta, pamatojoties uz neatkarīgu tehnisko novērtējumu, kurā tiks ņemta vērā paraugprakse un atziņas, kas gūtas citās iniciatīvās Apvienoto Nāciju Organizācijā un ārpus tās, lai nodrošinātu, ka tā papildina un sniedz attiecīgu informāciju par esošajām zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas platformām un atvieglo piekļuvi šādu informācijai, izvairoties no dublēšanās un palielinot sinerģijas.
- Vairāku ieinteresēto personu sadarbības forums zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas jautājumos ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai tiks sasaukts katru gadu uz divām dienām, lai apspriestu sadarbību zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas tematiskajās jomās ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanai, sapulcinot kopā visas attiecīgās ieinteresētās personas, lai tās aktīvi sniegtu ieguldījumu savās specializācijas jomās. Forums nodrošinās vietu mijiedarbības veicināšanai, partneru atrašanai un tīklu izveidei starp attiecīgajām ieinteresētajām personām un vairāku ieinteresēto personu partnerībām, lai apzinātu un izvērtētu tehnoloģijas vajadzības un nepilnības, tostarp zinātniskās sadarbības, inovācijas un spēju veidošanas jomā, un lai veicinātu attiecīgo tehnoloģiju izstrādi, nodošanu un izplatīšanu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanai. Foruma sanāksmes sasauks Ekonomikas un sociālo lietu padomes priekšsēdētājs pirms augstā līmeņa politikas foruma sanāksmes Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā vai — alternatīvi — vienlaicīgi ar citiem forumiem vai konferencēm atkarībā no konkrētā gadījuma, ņemot vērā apspriežamo jautājumu un pamatojoties uz sadarbību ar citu forumu vai konferenču organizatoriem. Foruma sanāksmes kopīgi vadīs divas dalībvalstis, un tajās tiks sagatavoti apspriežu kopsavilkumi, ko izstrādās abas vadošās valstis un ko izmantos kā ieguldījumu augstā līmeņa politikas foruma sanāksmēs saistībā ar attīstības programmas laikposmam pēc 2015. gada pēcpasākumiem un tās īstenošanas izvērtēšanu.
- Augstā līmeņa politikas foruma sanāksmēs informatīvos nolūkos tiks izmantots vairāku ieinteresēto personu foruma kopsavilkuma dokuments. Augstā līmeņa politikas forumā par ilgtspējīgu attīstību tiks apspriestas tēmas vēlākajam vairāku ieinteresēto personu forumam par zinātni, tehnoloģiju un inovāciju, ņemot vērā darba grupas ekspertu ieguldījumu.

71. Mēs vēlreiz atkārtojam, ka šī programma un ilgtspējīgas attīstības mērķi un apakšmērķi, tostarp īstenošanas līdzekļi, ir vispārēji, nenodalāmi un savstarpēji saistīti.

Pēcpasākumi un izvērtēšana

72. Mēs aņņemamies iesaistīties sistemātiskos šīs programmas pēcpasākumos un tās īstenošanas izvērtēšanā nākamajos 15 gados. Stabila, brīvprātīga, efektīva, iesaistoša, pārredzama un integrēta pēcpasākumu un izvērtēšanas sistēma sniegs būtisku ieguldījumu īstenošanā un palīdzēs valstīm maksimāli palielināt un saglabāt progresu šīs programmas īstenošanā, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā visu iesaistīto pušu intereses.

73. Darbojoties valsts, reģionālā un pasaules līmenī, tiks veicināta atbildība pret mūsu iedzīvotājiem, atbalstīta efektīva starptautiskā sadarbība šīs programmas īstenošanā un veicināta paraugprakses apmaiņa un savstarpēja mācīšanās. Tas ļauj koncentrēt atbalstu, lai pārvarētu kopīgas grūtības un apzinātu jaunas problēmas un problēmas, kas vēl tikai rodas. Tā kā šī ir vispārēja programma, svarīga būs savstarpēja uzticēšanās un sapratne starp visām tautām.

74. Pēcpasākumi un izvērtēšanas procesi visos līmeņos notiks saskaņā ar šādiem principiem:

a) tie būs brīvprātīgi, un to vadību uzņemsies valstis, ņemot vērā atšķirīgo reālo situāciju valstīs, to spējas un attīstības līmeņus un respektējot valstu politikas un prioritātes. Tā kā ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā būtiska nozīme būs valsts atbildībai, valsts līmeņa procesu rezultāts tiks izmantots kā pamats izvērtēšanas veikšanai reģionālā un pasaules līmenī, ņemot vērā, ka pasaules mēroga izvērtēšana notiks, galvenokārt pamatojoties uz valstu oficiālajiem datu avotiem;

b) visās valstīs tiks uzraudzīts progress vispārējo mērķu un apakšmērķu sasniegšanā, tostarp īstenošanas līdzekļi, ņemot vērā to vispārīgumu, integrētību un savstarpējo saistību un visas trīs ilgtspējīgas attīstības dimensijas;

c) tajos tiks ievērots ilgtermiņa virziens, apzināti sasniegumi, problēmas, trūkumi un kritiskie veiksmes faktori, un valstis tiks atbalstītas pārdomātu politisko izvēļu izdarīšanā. Minētie procesi palīdzēs piesaistīt nepieciešamos līdzekļus un partnerības, atbalstīs risinājumu un paraugprakses apzināšanu un veicinās starptautiskās attīstības sistēmas koordināciju un efektivitāti;

d) tie būs atvērti, iekļaujoši, iesaistoši un pārredzami visiem iedzīvotājiem un atbalstīs ziņošanu, ko veic visas attiecīgās ieinteresētās personas;

e) tie būs vērsti uz iedzīvotājiem, un tajos ņems vērā dzimumu atšķirīgās vajadzības, ievēros cilvēktiesības un koncentrēsies uz vismazāk aizsargātajiem un novārtā atstātajiem iedzīvotājiem;

f) to pamatā būs esošās platformas un procesi, ja tādi ir, izvairoties no dublēšanās un reaģējot uz konkrētās valsts apstākļiem, spējām, vajadzībām un

prioritātēm. Tie laika gaitā attīstīsies, ņemot vērā problēmas, kas rodas, un jaunu metožu izstrādi, un mazinās valsts pārvaldēm uzlikto ziņošanas logu;

g) tie būs konkrēti un balstīti uz pierādījumiem, informatīviem nolūkiem izmantojot valstu vadītus izvērtējumus un datus, kas būs kvalitatīvi, pieejami, savlaicīgi, uzticami un dezagregēti atbilstīgi ienākumiem, dzimumam, vecumam, rasei, etniskajai izcelsmei, migranta statusam, invaliditātei, ģeogrāfiskajai atrašanās vietai un citiem valstu kontekstā būtiskiem parametriem;

h) to ietvaros būs jāsniedz uzlabots spēju veidošanas atbalsts jaunattīstības valstīm, tostarp jānostiprina valstu datu sistēmas un izvērtēšanas programmas, jo īpaši Āfrikas valstīs, vismazāk attīstītajās valstīs, mazo salu jaunattīstības valstīs, sauszemes ieskaitās jaunattīstības valstīs un valstīs ar vidēji augstiem ienākumiem;

i) to ietvaros tiks sniegts aktīvs Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmas un citu daudzpusēju iestāžu atbalsts.

75. Mērķu un apakšmērķu pēcpasākumi un izvērtēšana notiks, izmantojot vispārēju rādītāju kopumu. Tos papildinās reģionāla un valsts līmeņa rādītāji, ko izstrādās dalībvalstis kā papildinājumu darba rezultātiem, kas gūti saistībā ar pamatscenāriju izstrādi tiem mērķiem, attiecībā uz kuriem vēl nav vispārēju valsts un pasaules līmeņa pamatdatu. Vispārējo rādītāju kopumu, kas jāizstrādā Ilgtspējīgas attīstības mērķu rādītāju starpaģentūru darba grupai, apstiprinās Statistikas komisija līdz 2016. gada martam un vēlāk pieņems Ekonomikas un sociālo lietu padome un Ģenerālā asambleja atbilstoši esošajām pilnvarām. Minētais kopums būs vienkāršs, bet vienlaikus arī stingri noteikts, un attieksies uz visiem ilgtspējīgas attīstības mērķiem un pamatmērķiem, tostarp īstenošanas līdzekļiem, saglabājot politisko līdzsvaru, integrāciju un to vērienīgumu.

76. Mēs atbalstīsim jaunattīstības valstis, jo īpaši Āfrikas valstis, vismazāk attīstītās valstis, mazo salu jaunattīstības valstis un sauszemes ieskaitās jaunattīstības valstis, to statistikas biroju spēju un datu sistēmu nostiprināšanā, lai nodrošinātu piekļuvi augstas kvalitātes, savlaicīgiem, uzticamiem un dezagregētiem datiem. Mēs veicināsim pārredzamu un atbildīgu publiskā un privātā sektora sadarbības intensifikāciju, lai izmantotu ieguldījumu, ko nodrošinās plašs datu klāsts, tostarp zemes novērošanas un ģeotelpiskā informācija, vienlaikus nodrošinot arī valstu atbildību progresa atbalstīšanā un uzraudzībā.

77. Mēs apņemamies pilnībā iesaistīties progresa regulārā un iekļaujošā izvērtēšanā vietējā, valsts, reģionālā un pasaules līmenī. Ciktāl iespējams, mēs izmantosim esošo pēcpasākumu un izvērtēšanas iestāžu un mehānismu tīklu. Arī valstu ziņojumi ļaus novērtēt progresu un apzināt problēmas reģionālā un pasaules līmenī. Papildus reģionālajiem dialogiem un vispārējiem pārskatiem tie nodrošinās informāciju, lai varētu izstrādāt ieteikumus pēcpasākumu veikšanai dažādos līmeņos.

Valstu līmenī

78. Mēs aicinām visas dalībvalstis izstrādāt, cik drīz vien iespējams, plašus valsts līmeņa rīcības pasākumus šīs programmas vispārējai īstenošanai. Tie

var veicināt virzību uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem un vajadzības gadījumā būt balstīti uz esošajiem plānošanas instrumentiem, tādiem kā valsts attīstības un ilgtspējīgas attīstības stratēģijas.

79. Mēs arī aicinām dalībvalstis regulāri un iekļaujoši pārskatīt progresu valsts un vietējā līmenī, ko pārvalda un virza valsts. Šādā izvērtēšanā ir vajadzīgs ieguldījums, ko sniedz pirmiedzīvotāji, pilsoniskā sabiedrība, privātais sektors un citas ieinteresētās personas, atbilstoši apstākļiem konkrētajā valstī un tās politikām un prioritātēm. Šos procesus var atbalstīt arī valstu parlamenti, kā arī citas iestādes.

Reģionālā līmenī

80. Pēcpasākumi un izvērtēšana reģionālā un apakšreģionālā līmenī attiecīgā gadījumā var sniegt vērtīgas iespējas mācīties no līdzbiedriem, tostarp veicot brīvprātīgu izvērtēšanu, daloties paraugpraksē un apspriežoties par kopīgiem mērķiem. Šajā ziņā mēs sagaidām reģionālu un apakšreģionālu komisiju un organizāciju sadarbību. Iekļaujošos reģionālos procesos tiks izmantoti valsts līmeņa izvērtējumi, un tie veicinās pēcpasākumus un izvērtēšanu reģionālā līmenī, tostarp augstā līmeņa politikas forumā par ilgtspējīgu attīstību.

81. Atzīstot, cik svarīgi ir izmantot esošos pēcpasākumu un izvērtēšanas mehānismus reģionālā līmenī un nodrošināt pietiekamu politisko telpu, mēs aicinām visas dalībvalstis atrast vispiemērotāko reģionālo forumu, kurā tām iesaistīties. Apvienoto Nāciju Organizācijas reģionālās komisijas ir aicinātas arī turpmāk atbalstīt dalībvalstis šajā jomā.

Pasaules līmenī

82. Augstā līmeņa politikas forumam būs galvenā loma pēcpasākumu un izvērtēšanas procesu tīkla pārraudzībā pasaules līmenī, koordinēti sadarbojoties ar Ģenerālo asambleju, Ekonomikas un sociālo lietu padomi un citām attiecīgām struktūrām un forumiem saskaņā ar esošajām pilnvarām. Tas veicinās pieredzes apmaiņu, tostarp par panākumiem, problēmām un gūtajām atziņām, un nodrošinās politisko līderību, virzību un ieteikumus turpmākiem pasākumiem. Tas veicinās saskaņotību visā sistēmā un ilgtspējīgas attīstības politiku koordināciju. Forumam arī būtu jānodrošina, ka programma joprojām ir nozīmīga un tiecas uz augstiem mērķiem, un būtu jākoncentrējas uz progresu, panākumu un to problēmu novērtēšanu, kādas rodas attīstītajām un jaunattīstības valstīm, kā arī problēmām, kas vēl tikai rodas. Tiks izveidota efektīva saikne ar visu attiecīgo Apvienoto Nāciju Organizācijas konferenču un procesu pārraudzības un izvērtēšanas pasākumiem, tostarp attiecībā uz vismazāk attīstītajām valstīm, mazo salu un jaunattīstības valstīm un sauszemes ieskaucām jaunattīstības valstīm.

83. Pēcpasākumos un izvērtēšanā, kas notiks augstā līmeņa politikas forumā, informācijai tiks izmantots ikgadējais progresu ziņojums par ilgtspējīgas attīstības mērķiem, kas jāsaņem ģenerālsēkretāram sadarbībā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmu, pamatojoties uz vispārējo rādītāju kopumu,

valstu statistikas sistēmu sagatavotajiem datiem un reģionālā līmenī apkopoto informāciju. Augstā līmeņa politikas forumā arī tiks izmantots *Vispārējais ilgtspējīgas attīstības ziņojums*, kas nostiprinās zinātnes un politikas mijiedarbību un varētu nodrošināt spēcīgu ar pierādījumiem pamatotu instrumentu politikas veidotāju atbalstam nabadzības izskaušanas un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā. Mēs aicinām Ekonomikas un sociālo lietu padomes priekšsēdētāju rīkot apspriedes par minētā vispārējā ziņojuma darbības jomu, sagatavošanas metodiku un biežumu un par tā saistību ar progresu ziņojumu. Šo apspriežu rezultātam vajadzētu būt atspoguļotam augstā līmeņa politikas foruma 2016. gada sesijas ministru deklarācijā.

84. Augstā līmeņa politikas forums Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā veiks regulāru izvērtēšanu atbilstoši Ģenerālās asamblejas Rezolūcijai 67/290. Izvērtēšana būs brīvprātīga, bet veicinās ziņošanu, un tajā tiks iesaistītas attīstītās un jaunattīstības valstis, kā arī attiecīgās Apvienoto Nāciju Organizācijas struktūras un citas ieinteresētās personas, tostarp pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors. Izvērtēšanas procesu vadīs valsts, iesaistot ministriju un attiecīgu augsta līmeņa struktūru pārstāvjus. Izvērtēšana nodrošinās platformu partnerībām, cita starpā iesaistot nozīmīgākās grupas un citas attiecīgas ieinteresētās personas.

85. Arī ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā gūtā progresā, tostarp transversālu jautājumu, tematiskā izvērtēšana notiks augstā līmeņa politikas forumā. Šādā izvērtēšanā atbalstam tiks izmantoti Ekonomikas un sociālo lietu padomes funkcionālo komisiju un citu starpvaldību struktūru un forumu pārskati, kuros jābūt atspoguļotai mērķu integrēšanai un to savstarpējai saiknei. Minētajā izvērtēšanā tiks iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas, un, ja iespējams, tā tiks iekļauta augstā līmeņa politikas foruma ciklā un pielāgota tam.

86. Kā izklāstīts Adisabebas Rīcības programmā, mēs sagaidām, ka tiks veikti speciāli pēcpasākumi un izvērtēšana attiecībā uz attīstības rezultātu finansējumu, kā arī ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanas līdzekļiem, un ka šādi pasākumi un izvērtēšana tiks integrēti šīs programmas pēcpasākumu un izvērtēšanas struktūrā. Starp valdībām saskaņotie Ekonomikas un sociālo lietu padomes ikgadējā foruma secinājumi un ieteikumi par finansējumu attīstībai tiks iekļauti vispārējos šīs programmas īstenošanas pēcpasākumos un izvērtēšanā augstā līmeņa politikas forumā.

87. Tiekoties reizi četros gados Ģenerālās asamblejas aizbildnībā, augstā līmeņa politikas forums sniegs augsta līmeņa politikas norādes par programmu un tās īstenošanu, noskaidros, kāds ir bijis progress un kādas jaunas problēmas ir radušās, un stimulēs turpmāku pasākumu veikšanu, lai paātrinātu īstenošanu. Nākamais augstā līmeņa politikas forums Ģenerālās asamblejas aizbildnībā notiks 2019. gadā, līdz ar ko sanāksmju cikls atsāksies no jauna, lai maksimāli palielinātu saskaņotību ar reizi četros gados notiekošo visaptverošo politikas izvērtēšanas procesu.

88. Mēs arī uzsveram visu sistēmu aptverošas stratēģiskās plānošanas, īstenošanas un ziņošanas nozīmīgumu, lai nodrošinātu saskaņotu un integrētu

Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas atbalstu jaunās programmas īstenošanā. Attiecīgajām pārvaldes struktūrām būtu jārikojas, lai izvērtētu šādu īstenošanas atbalstu, un jāziņo par progresu un šķēršļiem. Mēs atzinīgi vērtējam Ekonomikas un sociālo lietu padomē notiekošo dialogu par Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības sistēmas pozīciju ilgākā termiņā un gaidām, ka vajadzības gadījumā šajā ziņā tiks veikti attiecīgi pasākumi.

89. Augstā līmeņa politikas forums atbalstīs nozīmīgāko grupu un citu attiecīgo ieinteresēto personu dalību pēcpasākumos un izvērtēšanas procesos atbilstoši Rezolūcijai 67/290. Mēs aicinām minētos dalībniekus informēt par viņu ieguldījumu šīs programmas īstenošanā.

90. Mēs lūdzam ģenerāļsekretāru, apspriežoties ar dalībvalstīm, sagatavot ziņojumu, kurš tiks ņemts vērā Ģenerālās asamblejas 70. sesijā, gatavojoties 2016. gadā notiekošajam augstā līmeņa politikas forumam, un kurā būs izklāstīti būtiskākie starpposma mērķi, kas sasniegti virzībā uz saskaņotiem, efektīviem un iekļaujošiem pēcpasākumiem un izvērtēšanu pasaules līmenī. Minētajā ziņojumā būtu jāiekļauj priekšlikums par organizatorisko kārtību valstu vadītas izvērtēšanas veikšanai augstā līmeņa politikas forumā Ekonomikas un sociālo lietu padomes aizbildnībā, sniedzot arī ieteikumus par brīvprātīgas kopīgas ziņošanas vadlīnijām. Ziņojumā būtu jāprecizē iestāžu atbildība un jāsniedz norādījumi par ikgadējām tēmām, par tematisko izvērtējumu secību un par periodiskās izvērtēšanas iespējām augstā līmeņa politikas forumam.

91. Mēs atkārtoti apliecinām savu stingro apņemšanos sasniegt šīs programmas mērķus un izmantot šo programmu maksimāli efektīvi, lai līdz 2030. gadam pārveidotu pasauli tā, ka tā kļūst labāka.